

Türkiye’de Turist Rehberliğinin Gelişimini Hızlandıracak Öncelikli Düzenlemelere İlişkin Bir Planlama Modeli Önerisi (A Planning Model Proposal for Priority Arrangements to Accelerate the Development of Tourist Guidance in Turkey)

Alaattin BAŞODA^a , * Serkan AYLAN^b

^a Aksaray University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Aksaray/Türkiye

^b Selcuk University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Konya/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 08.12.2022

Kabul Tarihi: 06.02.2023

Anahtar Kelimeler

Turist rehberliği gelişimi

Öncelikli düzenlemeler

Paydaş görüşleri

Gelişim planlaması

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için ihtiyaç duyulan öncelikli düzenlemeleri belirlemek ve bu düzenlemelerden hareketle bir gelişim planlaması modeli önermektir. Araştırmada, temel nitel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırmada, ölçüt örneklem tercih edilmiştir. Böylece 243 kişiden (102 rehber, 42 rehber kökenli akademisyen, 52 acente müdürü ve 47 mezun öğrenci) veriler toplanmıştır. Çevrimiçi nitel form ve yarı yapılandırılmış çevrimiçi bireysel görüşme teknikleri ile elde edilen veriler, MAXQDA programı kullanılarak bütüncül yaklaşımla açık (görünür) içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları, turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için düzenleme yapılacak öncelikli alanların 3 ana ve 14 alt tema olmak üzere toplamda 17 tema altında toplandığını göstermiştir. Bulgulara göre ana temalar; önem sırasına göre mesleğe kabul koşulları, istihdam şartları ve mesleki imaj geliştirmedir. Ayrıca analizler, katılımcıların en çok vurguladıkları alt temaların; eğitim, güvence ve etkili ilişkiler ve işbirliği ağı oluşturma olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın sonunda ise bulgular ışığında önerilen planlama modeli açıklanmış olup bu doğrultuda çıkarımlara ve geleceğe ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Keywords

Tourist guidance

Development

Priority arrangements

Stakeholder views

Development planning

Abstract

This study aims to find out the priority arrangements needed to accelerate the development of tourist guidance in Turkey and to propose a development planning model based on these arrangements. The research methodology is based on a basic qualitative research design. Criterion sampling was used in the study. Thus, between August 2021 and January 2022, data was gathered from 243 people, including 102 guides, 42 academics with guiding licenses, 52 agency managers, and 47 graduate students. The data from a qualitative survey and individual semi-structured online interviews were analyzed with an entirety approach and manifest content analysis using the MAXQDA program. The results showed that the priority areas to be arranged to expedite the development of tourist guidance can be put into 17 themes in total, including 2 main, and 14 sub-themes. According to the results, the main themes are, in order of importance, conditions of entry to the profession, employment conditions, and professional image development. The analyses also revealed that the participants emphasized most of the following subthemes: Training, assurance, and effective networking of relationships and collaboration. At the end of the study, the proposed planning model was explained in light of the findings, and implications and suggestions for the future were included in this direction.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: serkaylan@gmail.com (S. Aylan)

DOI: 10.21325/jotags.2023.1182

GİRİŞ

Turist rehberi, “bir destinasyonun çekiciliklerine yönelik bilgi ve deneyim sahibi olmak isteyen turistleri doğrudan bilgilendirme ve onlara yol gösterme gibi rehberlik hizmetlerini veren kişi” olarak tanımlanmaktadır (Başoda vd., 2018: s.1812). Turist rehberi, turizm sektörünün önemli paydaşlarından biridir (Ap & Wong, 2001; Sandaruwani & Gnanapala, 2016). Rehberler; turistin deneyimini şekillendirme, destinasyon ile bağımlı pekiştirme vb. birçok önemli role sahiptir (Gratch, 2020; Mossberg vd., 2018). Dolayısıyla rehberler, turizm sektörünün gelişimini etkileyen önemli bir konumdadırlar (Özsoy & Tayfun, 2020; Sümbül & Karaman, 2020). Buna rağmen rehberlik mesleğinin, hem turizm sektörü (Karacaoğlu & Sert, 2018; Karakaş, 2018) hem de toplum tarafından yeteri kadar anlaşılmadığı görülmektedir (Korkmaz vd., 2021; Taşkın, 2021). Bunun birçok sebebi olduğu aşikârdır. Bunlardan en önemlilerinin mesleğin yeterince tanıtılmaması ve rehber haklarının yeterince korunamaması olduğu ileri sürülebilir. Türkiye’de turist rehberliğinin gelişiminin dönüm noktası, 2012 yılında yürürlüğe giren 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu’dur. Bu kanun, eğitimden denetime kadar birçok açıdan mesleğin gelişimine katkı sunmuştur (Çokişler, 2021). Ancak paydaşlara göre bu kanun, günümüzdeki gelişmelere uyum sağlamadığı için mesleğin güncel sorunlarına çözüm sunmaya yetersiz kalmaktadır (Özkan, 2022; Zengin vd., 2017).

İlgili literatürde, Türkiye’de turist rehberliğinin sorunları ve bu sorunların çözüm önerileri ile ilgili birçok araştırmaya rastlanmaktadır (İlhan & Soybalı, 2018; Karacaoğlu & Sert, 2018; Gürsoy & Karaman, 2019; Kürkçü, 2018; Koçak & Karakulak, 2018; Karamustafa & Kılıçhan, 2019; Pelit & Gökçe, 2019; Eser & Şahin, 2020; Özkan, 2022). Ancak eğitimden sosyal ve ekonomik güvenceye, denetimlerden mesleğin tanıtımına ve imajına kadar birçok hususla ilgili sorunlara çözüm önerileri dile getirilmesine rağmen, henüz istenilen iyileştirmelerin yapılmadığı bilinmektedir (Çokişler, 2022a; İlhan & Soybalı, 2018; Özkan, 2022). Bu durum, taraflar arasındaki çatışmalar, plansızlık ve çözüm önerilerinin hayata geçirilememesinden kaynaklanabilmektedir (Çokişler, 2022b; Düzgün, 2021). Ayrıca bu olumsuzluklar, mesleğin geleceğine yönelik belirsizlikleri artırabilmektedir (Koçak & Karakulak, 2018). Diğer açıdan, mesleğin sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin adeta bir yığına dönüşmesi söz konusudur (Çakmak, 2020). Bu durumda, hangi çözüm önerilerinin öncelikli yapılması gerektiğine dair bir soru işareti ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, mesleğin sorunlarına eğilmek yerine gelişimini hızlandırmak için doğrudan stratejik ve öncelikli çözüme odaklanarak bir gelişim planlaması yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Turizm sektöründe dönüşüm hamleleri gün geçtikçe artmaktadır (Gajdošík vd., 2020; Hajihassaniasl & Akçacı, 2022; McKercher vd., 2021; Seeler & Schänzel, 2019). Bu doğrultuda, gelişen teknoloji, turist ihtiyaçlarının değişimi vb. birçok gelişme, rehberlik mesleğinin bir dönüşüm sürecine girmesine sebep olmaktadır (Eser vd., 2019; Kara vd., 2022). Dolayısıyla sektördeki dönüşüme ayak uydurmak için mesleğin gelişiminin hızlandırılması gerekmektedir. En basit anlamıyla gelişim, “ilerlemek” demektir (TDK, 2022). Mesleğin gelişimi ise mesleğin standartlarının, şartlarının ve tanıtımının güncel gelişmeler doğrultusunda yenilenecek hale getirilmesi şeklinde tanımlanabilir. Her ne kadar ilgili literatürde mesleğin sorunları ve çözüm önerileri incelenirse de mesleğin gelişimini hızlandıracak öncelikli gerekliliklerin neler olduğu üzerinde durulmadığı tespit edilmiştir. İlgili literatürdeki bu boşluktan hareketle bu araştırmanın amacı, Türkiye’de turist rehberliğinin gelişimini hızlandıracak öncelikli düzenlemeleri belirlemektir. Araştırmanın birçok açıdan ilgili literatüre ve mesleğe faydası olacağı öngörülmektedir. Birincisi, bu araştırmanın turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için gerekli olan öncelikli düzenlemelerin sıralamasının incelendiği öncü çalışmalardan biri olmasıdır. İkincisi, araştırmanın nitel araştırma yöntemiyle turist

rehberliği ile ilgili birinci düzeyde paydaşlara yönelik yapılarak güncel bilgilerin alınmasıdır. Üçüncüsü ise araştırmanın, turist rehberliğinin gelişimine katkı sağlayacak bilinçli bir planlamanın yapılmasına katkı sağlamasıdır.

Literatür

Turist rehberliği mesleği; mesleği yapan kişilerin yaşamına, turizm sektörüne ve ülke turizmüne önemli katkılar sunmaktadır. Örneğin turist rehberliği, mesleği icra eden kişilerin kimliğini (Akgül & Köroğlu, 2022), yaşam kalitesini, tatminini ve tarzını şekillendiren dolayısıyla sosyal, psikolojik ve ekonomik gelişmelerini artıran bir meslektir (Başoda & Varol, 2022). Turist rehberleri; bir destinasyonun imajının (Sümbül & Karaman, 2020), markalaşmasının (Mazan & Özdemir, 2020), deneyimlerinin yaratıcıları (Alexiou, 2018) ve seyahat acentelerinin rekabet avantajı elde etmelerinin (Aire, 2019) anahtarlarıdır. Turist rehberleri; turistin deneyimleri (Mossberg vd., 2018), destinasyondan memnuniyeti (Arslan & Tanrısevdi, 2022), destinasyona sadakati (Aktaş, 2020), ülke imajı (Narinoğlu, 2019), satın alma (Akyurt Kurnaz & Tanrısevdi, 2020) ve tekrar ziyaret etme davranışları (Baktaş, 2019) gibi birçok faktörü etkileyebilmektedir. Ayrıca turist rehberleri Türkiye'nin kültürel mirasını koruma (Deniz, 2019), kültürel değerlerini turiste aktarma (Aslan & Çokal, 2016), kültürel ve doğal mirasının sürdürülebilirliğini sağlama (Çapar & Yenipınar, 2017) vb. birçok önemli role sahiptirler. Bu rolleri ile turist rehberleri; turist, destinasyon, işletmeler, tedarikçiler ve halk arasında bir bağlantı mekanizmasıdır (Zatori, 2016; Weiler & Black, 2015). Dolayısıyla turist rehberlerinin; birey, turist, sektör ve ülke turizmi açısından son derece önemli, anlamlı ve olumlu çıktılara vesile oldukları anlaşılmaktadır.

Türkiye, turist rehberliğine önem veren ender ülkelerden biridir. Türkiye'de turizm meslekleri arasında meslek kanunu olan tek meslek turist rehberliğidir (6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu). Ayrıca Türkiye; 13 adet odadan oluşan Turist Rehberleri Odaları Birliği'nin (TUREB) ve ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimlerinin varlığı ile dünyada önemli bir konuma sahiptir. TUREB'e göre 2022 yılında Türkiye'de toplam 12402 rehber bulunmaktadır (Eylemli: 9959, eylemsiz: 2443) (TUREB, 2022). İstatistiklerden anlaşıldığı üzere turist rehberleri, turizm sektörünün istihdamında önemli bir yer tutmaktadırlar. Ancak Türkiye'de turist rehberliğinin mesleki sorunlarının çözüme kavuşturulamaması, mesleğin gelişiminin önünde en büyük engellerden biri olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda Tablo 1'de turist rehberliğinin sorunlarına ve çözüm önerilerine yönelik son 5 yılda yapılan bazı araştırmaların sonuçları sıralanmıştır. Bu araştırmalar her ne kadar meslekle ilgili sorunları ve çözüm önerilerini ele alsalar da mesleğin gelişimi için yapılacak düzenlemeler açısından değerlendirilebilir.

Tablo 1. Turist Rehberliğinin Sorunlarına/Çözüm Önerilerine Yönelik Yapılan Bazı Araştırmalar

Araştırmacılar	Bulgu/Tespit/Öneri
Karacaoğlu & Sert (2018)	Rehberler ağırlıklı olarak acenteler ile sorun yaşamaktadırlar. Rehberlerin özlük haklarıyla ilgili ciddi sorunları bulunmaktadır. En önemli sorun, meslek kanunun yetersizliğidir (kaçak rehberlik, acentelerin taban ücret altında rehber çalıştırması, meslek kanununun rehberin haklarını koruyamaması, işgücü sorunları).
Kürkçü, 2018	Rehberlik eğitimindeki sorunlar her geçen gün sürekli artmaktadır.
Doğancılı & Karaçar (2018)	Turist rehberli ile ilgili lisansüstü programların sayılarının az olmasından dolayı rehberlik bölümlerinde uzman eğitici dışında istihdam yapılmaktadır.
Gürge (2018)	Çalışma koşulları; ücretlendirme (taban fiyat), güvenlik (fiziki ve sosyal), yasal düzenlemeler (hakların korunması, sana denetimleri, etik davranış), mesleği değişim (mesleki gelişim, mesleğin itibar, meslektaşların kalitesi), özel hayat (medeni durum, ailevi sorunlar), bütünleşme (örgütlenme), beceri (öğrenme)
Karakaş (2018)	Rehberlik mesleği ile ilgili genel sorunlar; eğitim, turistler, sosyal ve ekonomik güvence, işletmeler, seyahat acenteleri ve yasal uygulamalar.

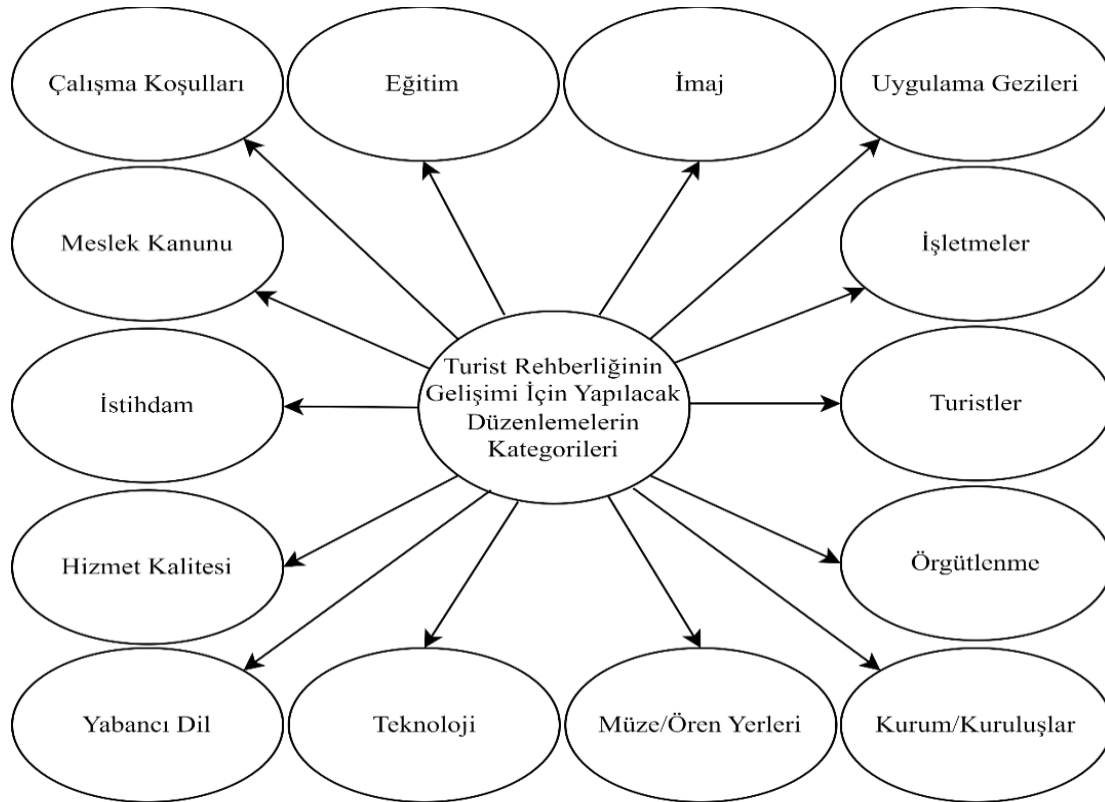
Tablo 1. Turist Rehberliğinin Sorunlarına/Çözüm Önerilerine Yönelik Yapılan Bazı Araştırmalar (devamı)

Ön Esen & Gülmez (2018)	Uygulama gezileri, öğrencilerin mesleğe ilgisini artırmaktadır. Uygulama gezileri, öğrencilerin mesleği öğrenmelerini artırmaktadır. Katılımcılar, TUREB'in gezileri düzenlemesine olumsuz yaklaşmaktadır. Geziler, üniversite tarafından bölge bölge düzenlenmelidir.
Pelit & Katırcıoğlu (2018)	Eğitimden, mesleğin niteliğinden, turizm işletmelerinden, kurum ve kuruluşlardan ve turistten kaynaklı sorunlara kayıtsız kalınması rehberleri meslekten uzaklaştırmaktadır.
Koçak & Karakulak (2018)	Uzun yıllardır meslekte çalışan rehberlerin gelecekle ilgili herhangi bir planlamaların ve kararlarının olmadığı bulunmuştur.
İlhan & Soybalı (2018)	Acentelerin rehberlere olumsuz tutumları, taban ücretin altında rehber çalıştırmaları ve yasaya uymamaları gibi sorunlar ile karşılaşmaktadır.
Arslan & Şimşek (2018)	Kadınlar, turist rehberliğini yaparken zorlanmaktadır.
Çokal vd. (2019)	Turist rehberliğine özgü bir staj yönergesi bulunmamaktadır.
Eser vd. (2019)	Teknoloji, rehberler için yardımcı ve tanımlayıcı bir araçtır.
Gürsoy & Karaman (2019)	Kaçak faaliyetler, acente kaynaklı sorunlar, taban ücret altında çalıştırma gibi sorunlar bulunmaktadır.
Karamustafa & Kılıçhan (2019)	Mesleğin doğasından, seyahat acentelerinden, konaklama işletmelerinden, ulaştırma işletmelerinden, müze ve ören yerlerinden, meslek örgütlerinden, meslektaşlardan kaynaklı sorunlar bulunmaktadır.
Baytok vd. (2019)	Her ne kadar bölümlerde rehberlik eğitimi almış akademisyenler olsa da sektörde çalışanların oranı oldukça düşüktür.
Pelit & Gökçe (2019)	İstihdam sorunları vardır (rehber sayısı, yabancı dil, eğitim, çalışma koşulları, denetim, imaj, birikim, grup sorunları, seyahat işletmeleri, konaklama işletmeleri, ulaştırma işletmeleri, müze ve ören yerleri ile sorunlar)
Ilgaz Yıldırım & Güzel (2019)	Seyahat acentelerinin rehberleri işe alım süreçlerindeki ölçütler belirlenmiştir. Bunlar; mesleki yeterlik, teknik yeterlik, fiziksel yeterlik, sosyal beceri, kişilik özellikleridir. Bunlardan en önemlisi ise mesleki yeterlilik bulunmuştur (genel kültür, adet ve gelenek, destinasyonu tanıma, uzmanlaşma, tecrübe yılı, referans)
Bahar & Cansu (2020)	Denetimlerle ilgili tüm paydaşlara bilinçlendirilme yapılmalıdır.
Çakmak (2020)	Turist rehberlerine göre akademisyenler mesleki sorunlara yeterince çözüm üretememekte, çok fazla aynı içerikte yayın yapmaktadırlar.
Cansu & Tanrısever (2020)	Mesleği icra ederken yabancı dil eğitimi, yetersiz kalmıştır.
Çakmak (2020)	Yasal çalışma kartı olmasına rağmen bazı rehberlerin de yasa dışı eylemlerde buldukları gerçeği bulunmaktadır. Bunun nedenleri ise ekonomik sorunlar, cezaların caydırıcı olmaması ve denetimlerdeki aksaklıklardır.
Eser & Şahin (2020)	Acentelerin taban fiyatın altında çalıştırma, kaçak rehberlik, meslek etiği yoksunluğu, kurumların rehbersiz turları gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.
Eser & Haşımoğlu (2020)	Nadir dillerde rehber sayısının artması gerekmektedir.
Gündüz & Ayyıldız (2020)	Türkiye'deki rehberlik eğitimi ve yasası çoğu ülkede bulunmamaktadır.
Manav & Soybalı (2020)	Adayların uygulama gezilerinden memnun kalmadıkları ortaya çıkmıştır.
Temizkan & Ergün (2020)	Turist rehberliği öğretim kalitesi; akademik personel kalitesi, müfredat ve öğretim kalitesi, yönetim ve destek hizmetler, öğretim ortamı ve öğretim sonucu kazanımlar şeklinde boyutlara ayrılabilir.
Temizkan & Timur (2020)	Turist rehberliği eğitimi lisans düzeyinde verilmelidir.
Bilgili (2021)	Turizmde dijitalleşmede rehberlerin rolleri belirlenmeli ve mesleki kaybının önlenmesi gerekmektedir.
Çokişler (2021)	Mevcut eğitim sistemi, modern çağın gereksinimlerini karşılayamamaktadır.
Korkmaz vd. (2021)	Turist rehberliği toplumda yeterince önemsenmemektedir. Bunun nedenlerinden birisi de sosyal güvencesinin olmamasıdır.
Şahin vd. (2021)	Rehberler; işsizlikten, mesleki itibardan, destinasyonun yanlış tanımından olumsuz etkilenmektedirler.
Taşkın (2021)	Toplumun rehberlere olumsuz bakış açısı mevcuttur.
Düzgün (2021)	Türkçe rehberlik konusunda, acenteler ile rehberler arasında bir çatışma bulunmaktadır.
Kaya & Ergüven (2021)	Turist rehberliği hizmet kalitesinin artırılması için birçok eğitim modeli önerilmiştir.
Zengin & Atasoy (2021)	Turist rehberliği ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde en az işlenen konular arasında meslek sorunları gelmektedir.
Demirdelen Alrawadieh (2021)	Kadın turist rehberlerinin yaşadığı zorluklar (cinsiyetten, mesleğin doğasından, hizmet sağlayıcılarından ve turistlerden kaynaklanan sorunlar)
Atay vd. (2022)	Rehberlik bölümlerindeki akademisyenlerin büyük çoğunluğu, rehberlik eğitimi almamış kişilerdir
Ceylan & Padır (2022)	Bölümlerdeki rehber kökenli akademisyen sayısı oldukça azdır.
Çokişler (2022c)	Eğitimdeki sorunlar, özellikle paydaşlar arasındaki çatışmanın giderilmesine bağlıdır.

Tablo 1. Turist Rehberliğinin Sorunlarına/Çözüm Önerilerine Yönelik Yapılan Bazı Araştırmalar (devamı)

Ercan (2022)	Teknoloji; mesleğin bilgi kaynağı, işleri kolaylaştırması, tanıtım ve pazarlama aracıdır.
Güdü Demirbulat (2022)	Rehberlerin sosyal medyada kendilerini yeterince tanıtamadıkları anlaşılmaktadır.
Kara vd. (2022)	Turist rehberleri, teknolojiyi meslekte kullanmaya yönelik kendilerini hazır bulmaktadırlar
Özkan (2022)	Örgütlenme, ören yerlerinde alt yapı sorunları, konaklama, seyahat ve yiyecek-içecek işletmeleri, ulaşım ve bürokraside sorun yaşamaktadırlar.

Tablo 1’de sıralanan araştırmaların sonuçlarından, turist rehberliğinin gelişimi için gerekli olan bazı düzenlemelere ilişkin kategoriler belirlenebilir. Bu kategoriler Şekil 1’deki gibi sıralanabilir. Ancak ilgili literatürde, hangi düzenlemenin öncelikli yapılması gerektiğine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu araştırmada, turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için hangi öncelikli düzenlemelere ihtiyaç olduğu tespit edilerek bu boşluk doldurulmaya çalışılmıştır.

Şekil 1. Turist Rehberliğinin Gelişimi İçin Yapılacak Düzenlemeler (İlgili Literatür)

Yöntem

Araştırmanın temel problemi, “Türkiye’de turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için hangi düzenlemelerin öncelikli yapılması gerekir ve nasıl bir planlama izlenmelidir?” şeklindedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Türkiye’de turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için yapılması gerekli olan öncelikli düzenlemeleri saptamaktır. Bu amaca ulaşmak için temel nitel araştırma tasarımı kullanılmıştır (Bengtsson, 2016). Bu tasarımın tercih edilme nedenleri, tasarımın; belirli bir olguya ilişkin yeni ve farklı duyguları, düşünceleri, davranışları, bakış açıları ve deneyimleri ortaya çıkarması (Nakip, 2013; Strauss & Corbin, 1990), verilerin derinlemesine tanımlanması (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2011) ve bütünü görebilmeyi sağlamasıdır (Kozak, 2017). Ayrıca nitel araştırmalarda kalitenin göstergelerinden biri, araştırmacının konuya hâkimiyetinden dolayı araştırmanın amacı doğrultusunda en uygun araştırma planını seçmesidir (Creswell & Creswell, 2017). Bu bağlamda, bu araştırmada araştırmanın amacı, örnekleme, analiz birimi, veri toplama aracı, yöntemi, güvenilirlik, geçerlik, analiz türü, çeşidi ve etik hususları içeren

bir araştırma planı oluşturulmuştur. Bu planlama, içerik analizinin kullanıldığı temel nitel araştırmalarda tercih edilen bir planlamadır (Bengtsson, 2016). Söz konusu planlamanın aşamaları ile ilgili bilgiler; aşağıdaki başlıklar altında sunulmuştur.

Örneklem

Araştırmada tercih edilen örnekleme yöntemi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemedir. (Elmusharaf, 2012). Bu örneklem yönteminin tercih edilme sebebi, bu yöntemde örneklemin sorunla ilgili niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumların seçilebilmesidir (Palinkas vd., 2015; Patton, 2002; Suri, 2011). Bu bağlamda, turist rehberliğiyle birinci düzeyde doğrudan ilgili paydaşlar seçilmiştir. Nitel araştırmalarda, örneklem sayısına yönelik bazı araştırmacılar en az 15 olması gerektiğini belirtirken (Mason, 2010), bazıları da araştırma sorusunun yeterli güvenle yanıtlanabilmesi için örneklem büyüklüğünün bilgi gereksinimlerine göre belirlenmesi gerektiğini dolayısıyla herhangi bir sınırının olmadığını belirtmişlerdir (Bengtsson, 2016). Bu bakış açılarına göre araştırmanın örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca nitel araştırmalarda, araştırma sorularından elde edilen cevaplar tekrara düşerse (Taylor, Bogdan & DeVault, 2016) ve belirli bir doyuma ulaşırsa (Yıldırım & Şimşek, 2018) veri toplama sürecinin sonlandırılması önerilir. Ancak doyum noktası, konuya hâkim olan araştırmacılar tarafından belirlenebilir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu araştırmada, öncelikli düzenlemelerin ağırlığının belirlenmesi, doyum noktası olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda, veri toplanması; 102 rehber, 52 acente müdürü, 42 rehber kökenli akademisyen, 8 ön lisans, 22 lisans ve 17 lisansüstü düzeyinde eğitim almış öğrenci olmak üzere toplamda 243 kişi ile sonlandırılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Kozak'a (2017) göre nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinin üstün ve zayıf yönleri dikkate alınmalıdır. Bu sebeplerden dolayı bu araştırmada, araştırmanın amacı doğrultusunda daha sağlıklı verilere ulaşmak için nitel veri toplanmasının, farklı tekniklerle ve iki aşamada gerçekleştirilmesi uygun bulunmuştur. Nitel araştırma verileri, Ağustos 2021-Şubat 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Birinci aşamada, veri toplama yöntemi olarak çevrimiçi nitel form kullanılmıştır (Bengtsson, 2016; Braun vd., 2021). Bu tekniğin tercih edilme sebepleri; zaman ve maliyet kısıtlaması göz önüne alınarak, teknoloji vasıtasıyla, daha kısa sürede konuyla ilgili daha fazla ve farklı bakış açılarını ulaşmak (Braun vd., 2021), düşüncesinin kendisine ait olduğunun bilinmesini istemeyen katılımcıların düşüncesini rahat bir şekilde ifade edebilmesini sağlamak (Kozak, 2017) ve önerilen düzenlemelerin önceliğini pekiştirmektir. Ayrıca bu teknik, günümüzde birçok turizm araştırmasında tercih edilen bir teknik olmuştur (Grieve vd., 2021; Saatci & Aksu, 2020). Hazırlanan çevrimiçi form, daha önce belirlenen 97 rehber, 47 acente müdürüne, 37 rehber kökenli akademisyene, 6 ön lisans, 20 lisans ve 16 lisansüstü düzeyinde eğitim almış öğrenciye WhatsApp iletişim ağı üzerinden gönderilmiştir. Katılımcılardan (n=223), söz konusu forma, demografik bilgilerini (cinsiyet, yaş, meslek, unvan, çalışma süresi) ve istedikleri bir zaman diliminde aşağıdaki 3 soruya detaylı cevap yazmaları istenmiştir.

- Türkiye'de turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için öncelikli olarak hangi alanlarda değişikliklerin/yeniliklerin yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?
- Bu alanlarda öncelikli olarak hangi değişikliklerin/yeniliklerin yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?
- Neden bu değişikliklerin/yeniliklerin öncelikli olarak yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Söz konusu sorular, öncelikle ilgili literatüre ve araştırmacıların gözlemlerine ve tecrübelerine dayanarak belirlenmiştir. Daha sonra belirlenen sorular, uzman görüşünün alınması amacıyla 3 rehber kökenli akademisyenin ve araştırmacıların katıldığı bir toplantı sonucunda güncellenmiştir. Merriam'a (2009) göre soruların anlaşılabilirliğine yönelik pilot uygulama yapılmalıdır. Dolayısıyla soruların katılımcı açısından kontrolünü yapmak için 2 rehber, 2 acente müdürüne ve 3 öğrenciye yönelik pilot uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda soruların anlaşılır olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için bilimsel araştırma etiğine uygunluk onayı, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 23.06.2020 tarihli 48089 sayılı kararı ile alınmıştır.

Birinci aşama, katılımcıların tamamından elde edilen cevapların doküman haline getirilmesiyle tamamlanmıştır. İkinci aşamada, en yüksek çalışma yılı ve yaş ölçütleri dikkate alınarak, rehberlerden, acente müdürlerinden, akademisyenlerden ve öğrencilerden 5'şer kişi olmak üzere toplamda 20 kişiden veri toplanmıştır. Veriler, söz konusu katılımcılara yukarıda belirtilen soruların aynıları yöneltilerek yarı yapılandırılmış bireysel çevrimiçi görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Bu yöntem, konuya yönelik derinlemesine bilgi edinmeyi ve müdahale ile anlaşılmayan konuları anlaşılır hale getirmeyi sağlayan bir yöntemdir (Kozak, 2017). Görüşmeler, belirli aralıklarla Zoom programı ile derinlemesine ve ortalama 30-40 dk. arası yapılmış olup, katılımcıların onayı dahilinde kayıt altına alınmıştır. Daha sonra görüşmeler, transkripsiyon edilerek word kelime işlem ortamına aktarılmış ve doküman haline getirilmiştir. Ayrıca her iki aşamada da etik hususlara bağlılık gereği (Bengtsson, 2016), katılımcılara araştırma ve katılım ile ilgili detaylı bilgi aktarılmış olup verecekleri cevaplara ilişkin gizlilik garantisi verilmiş ve istedikleri zaman cevaplarını geri çekme özgürlüğüne sahip oldukları bildirilmiştir.

Verilerin Analizi

Analiz birimi kavramı, örnekleme ve örneklemden alınan verilerin bütüncül mü yoksa örneklem gruplarının her birine göre ayrı ayrı mı değerlendirileceğine yönelik kararı ifade etmektedir (Bengtsson, 2016). Bu çalışmada ise katılımcılardan elde edilen veriler, bütüncül yaklaşımla analiz edilmiştir. Dolayısıyla birinci ve ikinci veri toplama aşamalarından elden edilen veriler birleştirilerek, MAXQDA 2020 nitel veri analiz programıyla içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde, temalar kodlanarak ve tanımlamalar sistematik sınıflandırılarak veriler öznel yorumlanmaktadır (Hsieh & Shannon, 2005). Bu yöntemde, derinliği amaçlayan açık uçlu veri toplama yöntemlerinin ürünü olan veriler incelenir (Forman & Damschroder, 2008). Tüm kodlama ve temalar, açık (görünür) içerik analizi yöntemiyle belirlenmiştir. Bu analiz, araştırmacının katılımcıların kullandığı gerçek sözcükleri ve ifadeleri kullanma ve temel anlamlarını koruma yoluyla kodları ve temaları oluşturduğu bir analiz türüdür (Graneheim & Lundman, 2004).

Öncelikli düzenlemelerin neler olduğu ve hangi alanlarda yapılması gerektiğini belirlemek için katılımcıların kullandığı cümle, kısa ifade veya paragraflar, açık anlam birimi çerçevesinde (yoğunlaştırarak kısaltma) ortak anlamlarına ayrılarak kodlanmıştır. Ardından bu kodlar, "Türkiye'de Turist Rehberliğinin Gelişimini Hızlandırmaya Yönelik Öncelikli Düzenlemeler" üst kategorisine bağlı ana ve alt temalar altında toplanmıştır. Daha sonra söz konusu temalar, kodların ortak anlamları doğrultusunda ayrı ayrı isimlendirilmiştir (Darj vd., 2019). Son olarak da temaların tam olarak ne anlama geldiklerinin anlaşılması için derin yapı tekniğiyle tanımlanmıştır. Bu teknik, araştırmacının katılımcıların söylediklerini anlamaya çalışarak yorumlayıcı bir düzeye genişletmesidir (Bengtsson, 2016). Örneğin araştırmada, bazı katılımcılar, eğitimde hologramın ve artırılmış gerçekliğin kullanılması gerektiğini

ifade etmişlerdir. Burada kullanılan “hologram” ve “artırılmış gerçeklik” sözcükleri, eğitim ana temasının tanımına “eğitim-öğretim araçları” şeklinde aktarılmıştır.

Güvenirlilik ve Geçerlik

Meslektaş teyidi yöntemiyle araştırmanın geçerliği sağlanmış olup, yapılan kodlamaların uygunluğu 3 akademisyen tarafından onaylanmıştır. Nitel araştırmalarda güvenirlilik için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Genel olarak araştırmanın nasıl yapıldığına yönelik detaylı ve açıklayıcı bilgilerin verilmesi, güvenilir olduğunu göstermektedir (Kozak, 2017). Ayrıca kodlayıcılar arası güvenirliliği belirlemede kullanılan Cohen’in Kappa istatistiğinden de faydalanılabilir (Cohen, 1960). Yapılan analiz sonucuna göre kod güvenirliliği için hesaplanan Kappa değeri 0,73 çıkmıştır. Bu oranın 1’e yakın olması (Çulha vd., 2009) ve 0.40-0.75 arasındaki yer alması (Şencan, 2005), araştırmada kod güvenirliliğinin sağlandığı anlamına gelmektedir.

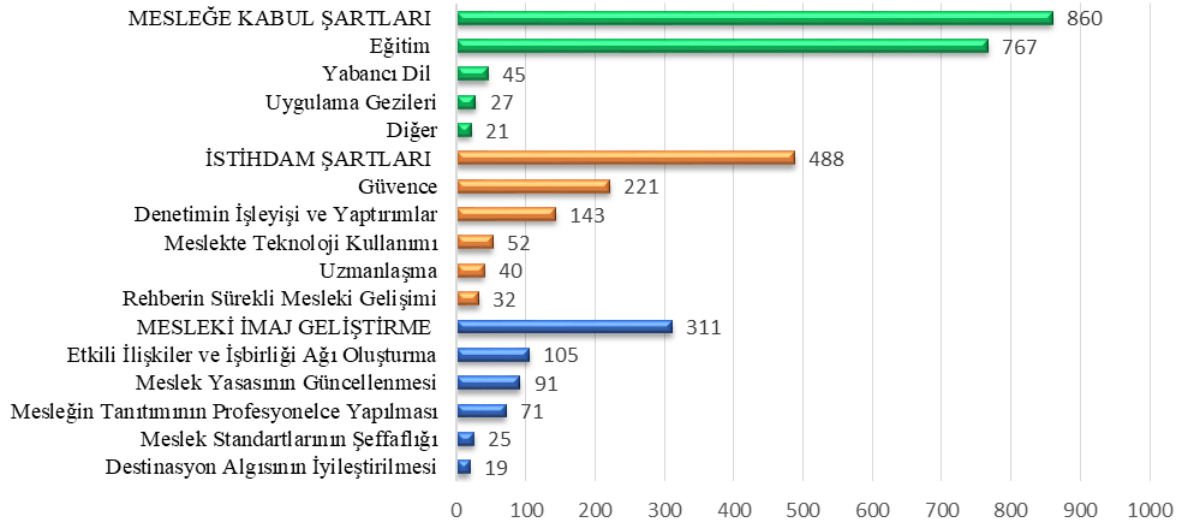
Bulgular

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Genel olarak tüm katılımcıların; %42’si rehber, %57,2’si erkek, %58,4’ü bekâr, %68,3’ü lisans mezunu, yaş ortalaması 31 ve öğrenci hariç diğer katılımcıların çalışma yılı ortalaması 10 yıl 2 aydır. Akademisyenlerin %76,2’si erkek, %88,1’i evli, %85,7’si doktora mezunu, %31’i Dr. Öğr. Üyesi unvanlı, yaş ortalaması 39,7 ve çalışma yılı ortalaması 13 yıl 9 aydır. Rehberlerin %67,6’sı erkek, %51’i evli, %69,7’si lisans mezunu ve ruhsatnamesini lisanstan almışlardır. Ayrıca yaş ortalaması 34,7 ve çalışma yılı ortalaması 11 yıl 5 aydır. Acente müdürlerinin %53,8’i erkek, %76’9’u bekâr, %57,7’si lisans mezunu, yaş ortalaması 39,7 ve çalışma yılı ortalaması 7 yıl 3 aydır. Öğrencilerin tamamı mezun ve bekâr, %78,7’i kadın, %46,8’i lisans mezunu ve yaş ortalaması 22,3’tür. Bireysel görüşme, her gruptan (akademisyen, öğrenci, acente müdürü, rehber) 5’şer kişi ile yapılmıştır. Katılımcıların %50’si kadın ve bekâr, %30’u lisans mezunu ve yaş ortalaması 39,9’dur. Akademisyenlerin (3 Dr. Öğr. Üyesi, 1 Doç. Dr. 1 Prof. Dr.); %60’ı kadın ve bekâr, %100’ü doktora mezunu, %60’ı Dr. Öğr. Üyesi, yaş ortalaması 45,2 ve çalışma yılı ortalaması 18 yıldır. Rehberlerin; %60’ı erkek, evli, %40’ı ön lisans eğitimiyle ve %40’ı ise lisans eğitimiyle ruhsatname almışlardır. Ayrıca yaş ortalaması 44,4 ve çalışma yılı ortalaması 19 yıl 8 aydır. Acente müdürlerinin; %60’ı kadın, %100’ü evli, %40’ı lisans mezunu, yaş ortalaması 44,2 ve çalışma yılı ortalaması 12 yıl 4 aydır. Öğrencilerin (2 ön lisans, 2 lisans, 1 yüksek lisans); %60’ı erkek, %100’ü bekâr, %40’ı ön lisans, %40’ı lisans mezunu ve yaş ortalamaları 26’dır.

Düzenlemeler

Şekil 2’de, katılımcıların araştırma sorularına verdikleri cevaplara yönelik yapılan kodlamaların yer aldığı hiyerarşik kod alt modeli yer almaktadır. Modelde, turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için önerilen öncelikli düzenlemeler ile ilgili toplamda 1659 kodlama, 3 ana ve 14 alt tema ortaya çıkmıştır. Ana temaların, mesleğe kabul şartları (s=860), istihdam şartları (s=488) ve mesleki imaj geliştirme (s=311) olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla katılımcılar, turist rehberliğinin gelişiminin hızlandırılması için ilk aşamada yapılacak düzenlemelerin mesleğe kabul şartlarına yönelik olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Şekil 2. Turist Rehberliğinin Gelişimini Hızlandıracak Öncelikli Düzenlemelerin Önem Sıralaması (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli)

Genel olarak katılımcılar, mesleğin gelişiminin hızlandırılması için mesleğin yapısı dikkate alınarak gelişimi için hangi alanlarda nelere ihtiyacı olduğuna dair ciddi bir planlamanın yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar; öncelik sırasına göre mesleğe kabul şartları, istihdam şartları ve mesleki imaj geliştirme ile ilgili;

- İçeriklerin, yöntemlerin ve araçların sistematik bir şekilde gözden geçirilmesi, güncellenmesi, standartlaştırılması ve standartlarının yükseltilmesi,
- Gelişmelerin birbiriyle bağlantılı ve uyumlu bir şekilde ilerlemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Örneğin bir katılımcı, “Mesleğin öncelikleri derken yani bu mesleğin neye ihtiyacı olduğunu, yapısının nasıl olduğunu ve nasıl geliştirilmesi gerektiği hususlarında bir anatomisinin olması gerekmektedir. Bu anatomiyi iyi tanımlamak ve açıklamak gerekir. Çünkü bu anatomi, iyi kavranırsa mesleğin gelişimini izlemek ve daha da ilerletmek kolay ve sistematik olacaktır” demiştir. Diğer katılımcı, “Hocam her yönden bu mesleğin standartları henüz netleştirilmemiştir. Bence yenilik için önce bu standartların belirlenmesi gerekir. Çünkü mevcut meslek standartları, bu mesleğin özüne göre belirlenmiş standartlar değildir” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğerinin belirttiğine göre “Aslında birbiriyle bağlantılı durumlar hocam. Yani gelişimi hızlandırmak belirli konuların birbiriyle ilişkisi ile gerçekleşebilir. Bu bir duvar gibidir. Duvarı yükseltmek isterseniz bunun için çok malzemeye ihtiyacınız olacaktır. Mesleğin istihdam şartları, kanunu, imajı ve eğitimi senkronize gelişmelidir. Çünkü hepsi birbiriyle bağlantılıdır”. Bir başka katılımcı ise “Meslek ile ilgili tonlarca çelişki ortaya çıkartıyorlar sonra da neden nitelikli rehber yok diyorlar. Yani birbirini yok eden bir sistem hatta niteliği ve gelişimi yok eden bir sistem kurulmuş. Ne bekliyorsunuz ki? Yani bu çelişkilerin giderilmesi gerekir” şeklinde ifade ederek sistemsiz hatanın giderilmesini önermiştir. Dolayısıyla katılımcıların, mesleki gelişime yönelik bağlamsal içeriği dikkate alarak bilinçli bir yaklaşımla öncelikli düzenlemelerin sıralamalarını belirttikleri ve bu doğrultuda bir planlama önerdikleri görülmektedir. Öncelikli ana ve alt temalar ile ilgili detaylar aşağıda sunulmaktadır.

Mesleğe Kabul Şartları Standartlarının Güncellenmesi

Katılımcıların mesleğe kabul şartlarına yönelik önerdikleri öncelikli düzenlemelerin önem sıralaması şu şekildedir: Eğitim (s=767), yabancı dil (s=45), uygulama gezileri (s=27) ve diğer şartlar (s=21). Katılımcılara göre eğitim şartı temasındaki öncelikli düzenlemeler, eğitim kurumlarındaki mesleki eğitim (s=698) ve ruhsatname için gerekli olan eğitim mezuniyeti (s=69) şartları hususlarında olmalıdır.

Katılımcılar, mesleğin gelişimini hızlandırmak için mesleki eğitimin; nitelik ve nicelik açısından içerik, yöntem, araç, insan kaynağı, kurumsal yapı, işleyiş, amaç, kapasite ve yeterlik gibi alt alanlarına ilişkin güncelleme yapılarak, mesleğe ve çağa uygun bir anlayışa, kaliteye ve standartlara kavuşması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre mesleki eğitim kapsamındaki öncelikli düzenlemeler eğitim müfredatı (s=209), öğrenci kabulü (s=149), eğitici kabulü (s=144), uygulamalı eğitim (s=109) ve yabancı dil eğitimi (s=87) standartlarının güncellenmesine yönelik olmalıdır. Müfredat standardına ilişkin katılımcılar, müfredatın mesleğe uygun zengin bir içeriğe ve yeterliliğe kavuşturularak, bireysel müdahalelerden arındırılarak, kurumlar arasındaki uyumsuzluğu giderilerek ve öğrenci merkezli (öğrenmeyi öğrenme) bir sistem haline getirilerek, eğitimin amacı doğrultusunda ülke genelinde belirli bir standarda sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu tema altındaki en öncelikli düzenleme ise şu şekildedir: “Yenilikçi yaklaşımla güncel eğitim modelleri geliştirilmelidir (s=48)”. Öğrenci kabul şartlarına yönelik katılımcılar; eğitim düzeylerine ilişkin belirsizliğin, adaletsizliğin ve eşitsizliğin giderilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılara göre bu olumsuzlukların giderilmesi için öncelikle yükseköğretime öğrenci kabulü boyutlarının makro ve mikro açılardan derinlemesine gözden geçirilerek her birine yönelik şartların, amaçların, niteliklerin, niceliklerin, yeterliklerin belirginleştirilmesi ve standartlaştırılması gerekmektedir. Katılımcıların çoğu, mesleğe ciddi anlamda zarar verdiği düşüncesiyle, ağırlıklı olarak yükseköğretime öğrenci kabulüne yönelik çok boyutluluğun giderilmesi üzerinde durmuşlardır. Bu konuda katılımcılar iki gruba ayrılmıştır. Birinci gruba göre rehberlik eğitiminde; “okul, bölüm, düzey ve kontenjan sayısının fazlalığı ve farklılığı” giderilmelidir. İkinci gruba göre ise rehberlik eğitiminin tüm düzeylerine yönelik “öğrenci kabul şartlarının ve yöntemlerinin farklılığına” çözüm bulunmalıdır. Bu tema altında katılımcıların en çok vurguladıkları düzenleme “Sadece lisans eğitimi olmalıdır (s=34)” şeklindedir.

Eğitici kabulüne ilişkin katılımcılar, akademisyen alınma yönelik liyakat temelli zorunlu şartların belirlenmesi ve bu şartların standart hale getirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılara göre liyakat, eğiticinin rehberlikle ilgili belirli bir mesleki deneyime, yetkinliğe, yeterliliğe ve eğitime sahip olması gerekir. Bu bağlamda katılımcıların bu hususla ilgili öncelik verdikleri düzenleme “Eğiticinin rehber kökenli (deneyimli) olması gerekir (s=53)” şeklindedir.

Katılımcılar; uygulamalı eğitimin belirli bir disiplin çerçevesinde, mesleğin gerçek deneyimleriyle ve koşullarıyla uyumlu bir şekilde ağırlığının artırılması, derslerin ve stajın içeriğinin ve yöntemlerinin değiştirilmesi ve eğiticilerin seçilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla katılımcıların öncelikli vurguladıkları düzenleme, “Uygulamalı eğitimin mesleğin ihtiyaçlarına (beceri, bilgi) odaklı olması gerekir (s=49) şeklindedir. Katılımcılar; yabancı dil eğitiminin niteliğinde, yönteminde, amacında, çeşitliliğinde, standartlarında, kalitesinde, dil seçimi ölçütlerinde, becerilerin ölçümünde ve eğitici profilinde önemli güncellemeler yapılarak eğitimin profesyonel bir şekilde verilmesi gerektiğini önermişlerdir. Bu konuyla ilgili katılımcıların en çok vurguladıkları düzenleme ise “Yabancı dil eğitimi, daha profesyonel ve özenle verilmelidir (s=34)”. Ayrıca katılımcılar, ruhsatname için eğitim şartına yönelik “Sadece üniversiteden alınan diplomalar geçerli olmalıdır (s=69)” şeklinde dile getirmişlerdir. Üniversitenin hangi düzeyi için

geçerlidir? sorusunu katılımcılar, ağırlıklı olarak “Sadece rehberlik lisans mezunları ruhsatname almalıdır (s=53)” şeklinde cevaplandırmışlardır. Bazıları ise “Sadece Turizm Fakülteleri bünyesindeki bölümlerden alınan diploma geçerli olmalıdır (s=16)” şeklinde belirtmişlerdir (bkz. Tablo 2).

Katılımcılara göre yabancı dil, mesleğin temel taşlarından biri olmasına rağmen, seyahat acenteleri ile rehberler arasındaki anlaşmazlıkların ve çatışmanın temel sebeplerinden birisi haline gelmiştir. Bu bağlamda katılımcıların çoğu yabancı dil koşulunu sağlayan sınavın türü, ölçümü, baraj puanı ve yürütülmesi gibi hususların mesleğin ihtiyacı doğrultusunda standart hale getirilmesi ve standardın uzun vadede değişmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Bazıları ise Türkçe rehberlik konusunda, taraflar arasında çatışma olduğunu ve bunun çözüme kavuşturulup gündemden kaldırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu hususta katılımcıların en çok vurguladıkları öncelikli düzenleme, “Türkçe rehberlik uygulaması yasalaşmamalıdır (s=11)” şeklindedir.

Katılımcılar, öncelikle üniversite eğitiminin öğrenciye psikolojik ve mali açıdan maliyetli olduğunu dolayısıyla uygulama gezileri için de aynı şeyleri tekrar öğrenciye yaşattırmanın haksızlık olduğunu dile getirmişlerdir. Bazı katılımcılar, uygulama gezilerinin esasen eğitim koşullarından biri olduğunu dolayısıyla eğitim kurumlarının ilgi alanına girdiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılara göre gezilerin niteliği, yürütücü kurumu ve programı gibi hususlarının köklü bir değişikliğe ihtiyacı vardır. Katılımcılara göre bölgesel/ülkesel rehberlik, mali destek, yürütücü kurum ve yurtdışı imkânı gibi hususlarda standartların güncellenmesi gerekir. Katılımcılar, uygulama gezilerine yönelik “Sadece bölgesel rehberlik olmalıdır (s=7)” düzenlemesinin en öncelikli düzenleme olması gerektiğini vurgulamışlardır. Son olarak da katılımcılar, rehberlik becerisini ölçen yeni bir sınavın geliştirilmesi ve mesleğe başvurusu bürokrasisinin azaltılması gerektiğini belirtmişlerdir (bkz. Tablo 2).

Tablo 2. Mesleğe Kabul Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli)

A – MESLEĞE KABUL ŞARTLARI STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ		K.S.*
		860
Sr.	Düzenleme	
A.1. EĞİTİM PROGRAMI ŞARTI STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ		767
A. 1. 1. Eğitim Kurumlarında Mesleki Eğitim Standartlarının Güncellenmesi		698
A. 1. 1. 1. Eğitim müfredatı standartlarının güncellenmesi		209
1.	❖ Yenilikçi yaklaşımla güncel eğitim modelleri geliştirilmelidir.	48
2.	❖ Mesleki becerilerin geliştirilmesine odaklı olmalıdır.	26
3.	❖ Teknolojinin bir öğretim aracı olması gerekir.	22
4.	➢ Teknoloji destekli mesleki eğitim verilmelidir.	9
5.	➢ Mesleki derslerin görsel ve işitsel ağırlıklı olması gerekir.	3
6.	➢ Teknoloji derslerinin konulması gerekir.	3
7.	➢ Teknoloji eğitimi veren eğiticinin, uzman olması gerekir.	2
8.	➢ Artırılmış gerçeklik teknolojileri kullanılmalıdır.	1
9.	➢ Hologram teknolojisinin kullanılması gerekir.	1
10.	➢ Similasyon şeklinde uygulamalı dersler verilebilir.	1
11.	➢ Teknoloji eğitimi, meslek odaklı (Airbnb vb. uygulamalar) verilmelidir.	1
12.	➢ Öğrencilere sosyal medyayı mesleki açıdan nasıl kullanacaklarına yönelik eğitim verilmelidir.	1
13.	❖ Ulusal eğitim standartları belirlenmelidir.	13
14.	❖ Öğrenciye aşırı bilgi yüklemek yerine neyi nasıl öğrenmesi, araştırması ve anlaması gerektiği öğretilmelidir.	12
15.	❖ Somut çözüm odaklı güncellenerek zenginleştirilmelidir.	11
16.	❖ Niteliğe önem verilmelidir.	10
17.	❖ Sistemli (planlı) ve disiplinli olmalıdır.	5
18.	❖ Eğitimde mesleki yeterliliği sağladığının kontrolü-denetimi yapılmalıdır.	5
19.	❖ Psikoloji, sosyal-psikoloji, sosyoloji ve felsefe dersleri ağırlıkta olmalıdır.	5
20.	❖ Kültürel değerlerin sürdürülebilirliğine yönelik içerik üretilmelidir.	5

Tablo 2. Mesleğe Kabul Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

21.	❖ Sosyalleşme odaklı olmalıdır (kişilerarası iletişim).	4
22.	❖ Ders sayısı az olmalıdır.	4
23.	❖ Eğitim içeriği uzun vadede değişmemelidir.	4
24.	❖ Mesleğe özel bir eğitim yönergesi hazırlanmalıdır.	3
25.	❖ Seçmeli dersler uzmanlık alanı olmalıdır.	3
26.	❖ Uygulamanın teoriye dökülmesi-iyi anlatılması gerekir.	3
27.	❖ Öğretim yöntemleri, mesleki öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır.	3
28.	❖ Her okulun kendi standardını belirlemesi gerekir.	3
29.	❖ 2 yıl teori+2 yıl uygulamalı şeklinde eğitim verilmelidir.	3
30.	❖ Alternatif turizm çeşitleri odaklı ihtisaslaşma olmalıdır.	3
31.	❖ Ölçme ve değerlendirme, teoriğin yanı sıra uygulamalı yöntemlerle de yapılmalıdır.	3
32.	❖ Eğitim için daha fazla kaynak ayrılmalıdır.	2
33.	❖ Kişisel gelişim ile mesleki gelişim eş zamanlı olmalıdır.	2
34.	❖ Teori ile uygulama arasında uyum olmalıdır.	2
35.	❖ Yurtdışı eğitim imkânı artırılmalıdır.	2
36.	❖ Ders dışı mesleki tanıtım faaliyetleri yapılmalıdır.	1
37.	❖ Müfredatın akademik kısmı ülke genelinde standart olmalıdır.	1
38.	❖ Her bölümde rehber kökenli bir kariyer koçu olmalıdır.	1
A. 1. 1. 2. Öğrenci kabulü standartlarının güncellenmesi		149
39.	❖ Sadece lisans eğitimi olmalıdır.	34
40.	❖ Bölüm sayılarının azaltılması gerekir.	15
41.	❖ Eğitim sadece Turizm Fakülteleri ile sınırlandırılmalıdır.	14
42.	❖ Lisansüstü programların amacı uzmanlaşmak olmalıdır (Rehberlerin uzmanlaşmaları).	12
43.	❖ Tezsiz yüksek lisans programlarının kapatılması gerekir.	9
44.	❖ Sadece lisans ve yüksek lisans olmalıdır.	8
45.	❖ Eğitim kademeleri arasındaki belirsizlik giderilmelidir.	6
46.	❖ Bölümlerde kontenjan sayısının azaltılması gerekir.	5
47.	❖ Lisansüstüne sadece turist rehberliği lisans mezunları alınmalıdır.	5
48.	❖ Kontenjanlar, ülkenin ihtiyaç duyduğu rehber sayısına göre belirlenmelidir.	5
49.	❖ Tezsiz yüksek lisans, belirli şartlar koşuluyla devam etmelidir (kontenjan, dil vb.).	3
50.	❖ Hazırlık sınıfı zorunlu olmalıdır.	3
51.	❖ Eğitim 4 yıllık olmalıdır.	3
52.	❖ Tüm programlara (Lisans ve Lisansüstü) öğrenci kabulü, DİL puanıyla olmalıdır.	3
53.	❖ Bölümler akredite olmalıdır.	2
54.	❖ Bölümlerin isimleri Turist Rehberliği olmalıdır.	2
55.	❖ Okul türlerinden biri seçilmelidir.	2
56.	❖ Lisans bölümlerinin ikinci öğretimlerinin kapatılması gerekir.	2
57.	❖ Lisansüstüne öğrenci alımında, ALES'in sözel puan türü dikkate alınmalıdır.	2
58.	❖ Lisansüstüne öğrenci alımı, yazılı sınavla olmalıdır.	2
59.	❖ Lisans bölümlerinin belirli alanlarda (gastronomi vb.) ihtisaslaşması gerekir.	2
60.	❖ Lisansüstü programların belirli alanlarda (ekoturizm, sağlık turizmi vb.) ihtisaslaşması gerekir.	2
61.	❖ Bölümlerin, önemli turizm merkezlerinde açılması gerekir.	1
62.	❖ Bölümleri tercih etmede yeni koşulların belirlenmesi gerekir.	1
63.	❖ Doktora programları açılmalıdır.	1
64.	❖ Hazırlık sınıfı dili, ruhsatname dili olmalıdır.	1
65.	❖ Her üniversitede rehberlik bölümü olmamalıdır.	1
66.	❖ Lisans eğitimi 5 yıl olmalıdır (Haz+4 yıl).	1
67.	❖ Yüksek lisansın kabul şartları ağırlaştırılmalıdır.	1
68.	❖ Üniversite bünyesinde Turist rehberliği akademisi kurulmalıdır.	1
A. 1. 1. 3. Eğitici kabulü standartlarının güncellenmesi		144
69.	❖ Eğitcinin rehber kökenli (deneyimli) olması gerekir.	53
70.	❖ Liyakat olmalıdır ve esasları belirlenmelidir.	39
71.	❖ Eğiticilerin, turist rehberliği lisans eğitimi almış olması gerekir.	12
72.	❖ Eğiticiler, rehberliği fiili olarak yaptığını kanıtlaması gerekir (sözleşmeler, videolar vb.).	7
73.	❖ Bölümlerde akademik kadronun dışında uygulamalı geziler için bir rehber istihdam edilmelidir.	7
74.	❖ Eğiticiler de her yıl alandaki güncel gelişmelerle ilgili eğitim almalıdır.	6
75.	❖ Unvan fark etmeksizin yöneticilerin de rehber olmaları gerekir.	3
76.	❖ Rehber kökenli eğiticiler çoğunlukta olmak şartıyla ihtiyaca göre alan dışı uzman eğitici alınabilir.	3
77.	❖ Eğitcinin, bir yabancı dili çok iyi bilmesi gerekir.	2

Tablo 2. Mesleğe Kabul Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

78.	❖ Eğiticinin, en az 5 yıl rehberliği fiili yapmış olması gerekir.	2
79.	❖ Rehber-eğitici, sadece mesleki derslere girmelidir.	2
80.	❖ Sadece rehber kökenliler kadrolu olmalıdır.	2
81.	❖ Akademisyenler güven vermelidir.	1
82.	❖ Dersler uzmanlığa göre eğitimcilere dağıtılmalıdır.	1
83.	❖ Eğiticinin yabancı dil becerisi 4 beceriye göre ölçülmelidir.	1
84.	❖ Eğitimin çoğunluğunu rehber kökenli Doçent ve Profesörler vermelidir.	1
85.	❖ Mesleki derslerin bir kişide toplanmaması gerekir.	1
86.	❖ Rehberler de derslere girerek eğitime destek vermelidir.	1
A. 1. 1. 4. Uygulamalı eğitim standartlarının güncellenmesi		109
87.	❖ Uygulamalı eğitimin mesleğin ihtiyaçlarına (beceri, bilgi) odaklı olması gerekir.	49
88.	❖ Staj, okul tarafından organize edilmelidir.	8
89.	❖ Geziler öğrenciye ücretsiz olmalıdır.	7
90.	❖ Uygulamalı derslerin sayısı artırılmalıdır.	7
91.	❖ Stajın, yerinin okul tarafından bulunması şartıyla zorunlu yapılabilir.	5
92.	❖ Eğitim, usta-çırak yöntemiyle verilmelidir.	3
93.	❖ Eğitimi rehber kökenli eğitici vermelidir.	3
94.	❖ Staj, rehber eşliğinde yapılmalıdır.	9
95.	❖ İletişim becerileri odaklı (Empati, hitabet, diksiyon) eğitim verilmelidir.	3
96.	❖ Gezilerin sayısı artırılmalıdır.	2
97.	❖ Uygulamalar, "uygula-öğren" yöntemiyle yapılmalıdır.	2
98.	❖ Uygulamalarda "misafir rehber" bulundurulmalıdır.	2
99.	❖ Eğitimde sanat becerileri kazandırılmalıdır (Müzik, spor vb.).	1
100.	❖ Geziler, bölgesel olmalıdır.	1
101.	❖ Staj, ikinci sınıftan itibaren yapılmalıdır.	1
102.	❖ Stajın gün sayısı artırılmalıdır.	1
103.	❖ Uygulamalar, sosyal-psikolojik içerikli olmalıdır.	1
104.	❖ Uygulamaların son sınıfta ağırlaştırılması gerekir.	1
105.	❖ Uygulamalı eğitimin yönergesi olmalıdır.	1
106.	❖ Uygulamaların sınavı aynı şekilde uygulamalı olmalıdır.	1
107.	❖ Yurtdışı staj imkânları olmalıdır.	1
A. 1. 1. 5. Yabancı dil eğitim standartlarının güncellenmesi		87
108.	❖ Yabancı dil eğitimi, daha profesyonel ve özenle verilmelidir.	34
109.	❖ Eğitim, daha çok konuşmaya ve dinlemeye odaklı verilmelidir.	16
110.	❖ Nadir dillere ağırlık verilmelidir (Çince, Korece, Japonca vb.).	6
111.	❖ Yoğunlaştırılmış dil eğitimi verilmelidir.	4
112.	❖ Yabancı dil becerisi, uluslararası sistemlere (CEFR vb.) göre ölçülebilmelidir.	3
113.	❖ Bölgelerin ihtiyacına ve turist profiline göre diller seçilmelidir.	3
114.	❖ Eğitim meslek ağırlıklı olmalıdır.	3
115.	❖ Asgari iki yabancı dil verilmelidir.	2
116.	❖ Dil eğitimi, farklı ders dışı etkinliklerle desteklenmelidir.	2
117.	❖ Öğrenci bir yabancı dili çok iyi derecede bilmelidir.	2
118.	❖ Bölümde her dilden kadrolu yabancı dil hocası olabilir.	2
119.	❖ Eğitim, hem yabancı dil hem de rehber kökenli hocalar vermelidir.	1
120.	❖ Eğitimin, kültürel farklılıklar içerikli olması gerekir.	1
121.	❖ Hem zorunlu hem seçmeli dersler birinci sınıftan itibaren olmalıdır.	1
122.	❖ Lisans eğitimi yabancı dilde olmalıdır.	1
123.	❖ Mesleki yabancı dilin ikinci sınıftan itibaren verilmesi gerekir.	1
124.	❖ YDS'nin bir mezuniyet koşulu olması gerekir (75 alma zorunluluğu olmalıdır).	1
125.	❖ YADAM'dan gelen hocalar okula görevlendirilmelidir.	1
126.	❖ Yabancı dil yeterliliği YDS ile de ölçülmelidir.	1
127.	❖ Yabancı dil eğitiminde, sahadaki rehberlerden yararlanmalıdır.	1
128.	❖ İkinci yabancı dili ileri düzeyde öğrenmelidir.	1
A. 1. 2. Eğitim Şartı Standartlarının Güncellenmesi (Ruhsatname)		69
129.	❖ Sadece üniversiteden alınan diplomalar geçerli olmalıdır.	69
130.	➤ Sadece rehberlik lisans mezunları ruhsatname almalıdır.	53
131.	➤ Sadece Turizm Fakülteleri bünyesindeki bölümlerden alınan diploma geçerli olmalıdır.	16

Tablo 2. Mesleğe Kabul Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

A. 3. YABANCI DİL ŞARTI STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ (RUHSATNAME)		45
132. ❖	Türkçe rehberlik uygulaması yasalaşmamalıdır.	11
133. ❖	Dört beceriyi (okuma, yazma, dinleme, konuşma) birden ölçmeye odaklı sınavlar olmalıdır.	6
134. ❖	İngilizce zorunlu olmak şartıyla en az iki yabancı dili ileri düzeyde bilmelidir.	6
135. ❖	Dil sınavlarının daha ciddi yapılması gerekir.	5
136. ❖	Türkçe rehberlik uygulaması yasalaşmalıdır.	5
137. ❖	Yabancı dil baraj puanının düşürülmesi gerekir.	3
138. ❖	Yabancı dil baraj puanının yükseltilmesi gerekir.	2
139. ❖	Rehberlik dil yeterliği, eğitime kabul edildiğinde belirlenebilir.	2
140. ❖	TUREB'in dil sınavı yapmaması gerekir.	2
141. ❖	TOEFL ve IELTS gibi sınavlar ölçüt alınmalıdır.	2
142. ❖	Dil sınavlarında deneyimli rehberler görev almalıdır.	1
A. 4. UYGULAMA GEZİLERİ ŞARTI STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ (RUHSATNAME)		27
143. ❖	Sadece bölgesel rehberlik olmalıdır.	7
144. ❖	Uygulama gezileri üniversite tarafından düzenlenmelidir.	6
145. ❖	Uygulama gezilerinin eğitimi uzun bir zaman gerektirir.	3
146. ❖	Bakanlık, gezilere mali destek vermelidir.	2
147. ❖	Kurumların, uygulama gezilerine yönelik gelir beklentisi olmamalıdır.	2
148. ❖	Sadece bölgesel rehberliğin olması gerekir.	2
149. ❖	Uygulamalı geziler yurtdışına yönelik de olmalıdır.	2
150. ❖	Ülkesel, bölgesel ve yöresel olmalıdır.	1
151. ❖	Rehberliğin, bölgesel veya bölgesel olarak isimlendirilmemesi gerekir.	1
152. ❖	Uzmanlık için de uygulama gezileri olmalıdır.	1
A.5. DİĞER ŞARTLARA YÖNELİK STANDARTLARIN GÜNCELLENMESİ (RUHSATNAME)		21
153. ❖	A.5. Rehberlik becerilerini ölçen bir sınavın geliştirilmesi ve yapılması gerekir.	12
154. ❖	A.6. Mesleğe kabul veya başvuru sürecinde bürokrasinin azaltılması gerekir.	9

K.S.: Kodlama sayısı

İstihdam Şartları Standartlarının Güncellenmesi

Katılımcılara göre rehberlerin istihdam şartlarının içerik, araç ve yöntem açısından açık, anlaşılır, adil, çağa uygun, uygulanabilir, geliştirilebilir, sürdürülebilir ve sistemli olması gerekmektedir. Dolayısıyla katılımcılara göre turist rehberinin istihdam şartlarına yönelik şu hususlarda öncelikli düzenlemelerin yapılması gerekir: Güvence (s=221), denetimin işleyişi ve yaptırımlar (s=143), meslekte teknoloji kullanımı (s=52), uzmanlaşma (s=40) ve rehberin sürekli gelişimi (s=32). Katılımcılara göre güvence; rehberlerin çalışma, sosyal ve ekonomik güvenceleridir. Katılımcılar; istihdam olanaklarının belirginleştirilmesi ve genişletilmesi, kamu kurumlarında istihdam yöntemlerinin ve görev tanımlarının standartlaştırılması, sosyal güvence yöntemlerinin kesinleştirilmesi, sürdürülmesi, rehberlerin ekonomik güvencesinin devlet destekli olması, rehberler arasındaki haksız rekabetin giderilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Güvence; kriz anlarında mali destek, taban ücretin belirlenme yöntemi, sosyal güvence sistemi, vergilendirme, rehberin yardımcıları, yeşil pasaport, acente-rehber arasındaki işlemler, rehberin sorumlulukları, hanut, rehberlik türleri, çalışma koşullarının yasada detaylandırılması gibi hususlara yönelik düzenlemeleri içermektedir. Ayrıca güvence; rehberlerin görev yapacağı kurum, kuruluş ve işletmeler, teknoloji içerikli iş imkânları, güncel turizm çeşitlerine yönelik yeni iş alanları, kadrolu personel statüsü gibi hususlara yönelik düzenlemelerdir. Bu tema ile ilgili katılımcıların en çok vurguladıkları düzenleme, “Devletin rehberlere mali destek vermesi gerekir (kriz, teşvik, kalkınma, işsizlik vb.) (s=31)” şeklindedir.

Katılımcılara göre denetim mekanizmasına ilişkin; sosyal güvence, acente-rehber arasındaki işlemler, yasadışı eylemlerle ilgili hukuki yaptırımlar ve taban ücret ile ilgili denetimin nicelik, nitelik, yöntem ve araç açısından rehberin haklarını daha çok koruyacağı şekilde tasarlanması ve yasada açık bir şekilde belirtilmesi gerekir. Denetimin işleyişi ve yaptırımlar; denetimin usul ve niteliği, denetlenecek durumlar ve taraflar gibi hususlara yönelik

düzenlemeleri kapsamaktadır. Katılımcıların bu hususla ilgili en çok vurguladıkları düzenleme, “Denetimler daha sık ve düzenli yapılmalıdır (s=40)”

Meslekte teknoloji kullanımı ile ilgili ise katılımcılar, paylaşım ekonomisindeki gelişmelerin (AIRBNB vb.), tüketicinin doğrudan rehberlere ulaşmasını sağlayacağını, rehberlerin acenteye bağlılığını sonlandıracağını dolayısıyla bireysel turizm gibi rehberliğin de bireysel ve bağımsız olacağını dile getirmişlerdir. Katılımcılara göre rehberlerin; mesleğin geleceği için teknolojik gelişmeleri takip etmeleri, dijital dönüşümlere ayak uydurmaları ve teknolojiye ilişkin kendilerini geliştirmeleri gerekir. Bu doğrultuda katılımcılar, rehberlerin; özellikle çevrimiçi seyahat platformlarında yer alıp aktif olmaları, sosyal medyayı meslekle ilgili etkin kullanmaları ve hibrit veya çevrimiçi rehberlik yöntemlerini uygulamaları gerektiğini vurgulamışlardır. Turun fiziksel ve gerçek olması şartıyla rehberlik hizmetleri; hibrit yöntemde, yüz yüze ve çevrimiçi (canlı yayın) şeklinde eş zamanlı gerçekleşirken, çevrimiçi yöntemde sadece çevrimiçi olarak gerçekleşmektedir. Ayrıca bazı katılımcılar, rehberler ve acenteler arasındaki işlemlerin çevrimiçi platformlarda gerçekleştirilmesini önermiştir. Meslekte teknoloji kullanımı; dijital dönüşüme ayak uydurma, mesleğin dijital ortamlara entegrasyonu, rehberlere verilecek teknoloji eğitimleri vb. hususlara yönelik düzenlemeleri ifade etmektedir. Uzmanlaşma; uzmanlık alanları, süresi, yöntemi ve uzmanlık verecek kurum gibi hususlara yönelik düzenlemelerdir. “Rehberlerin, çevrimiçi seyahat platformlarında yer alıp aktif olmaları gerekir (s=10)”, “Mesleğin her aşamasında dijital dönüşüm gereklidir (s=10)”

Katılımcılar, mesleğin uzmanlaşma boyutunun içeriğinin ve yöntemlerinin bir standartlık kazanması gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca katılımcılara göre uzmanlık eğitiminin uzun bir süre gerektirdiğini dolayısıyla bu hususun göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılara göre uzmanlaşma için atılacak öncelikli adım, “Uzmanlık alanlarının güncel turizm hareketleriyle paralel belirlenmesi gerekir (s=14)”. Diğer açıdan katılımcılara göre rehberlerin hem sosyal hem de mesleki olarak bir araya gelmelerinin sağlanması ve güncel gelişmeler doğrultusunda mesleki bilgilerinin güncellenmesi için hizmet içi eğitim almaları gerekir. Rehberin sürekli mesleki gelişimi, hizmet içi eğitimler, bu eğitimlerin içeriği ve yöntemi gibi hususlara yönelik düzenlemeleri içermektedir. Bu doğrultuda en öncelikli düzenleme, “Hizmet içi ücretsiz eğitim seminerleri olmalıdır (s=13) şeklindedir (bkz. Tablo 3).

Tablo 3. İstihdam Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli)

B - İSTİHDAM ŞARTLARININ STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ		K.S.
		488
Sr.	Düzenleme	
B.1. GÜVENCE STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ		221
155.	❖ Devletin rehberlere mali destek vermesi gerekir (kriz, teşvik, kalkınma, işsizlik vb.).	31
156.	❖ Rehberlerin istihdam statüsü ile ilgili iyileştirmelerin yapılması gerekir.	26
157.	➢ Mesleğin ek iş statüsünden çıkarılması gerekir.	11
158.	➢ Rehberler hem özelde hem de kamuda kadrolu meslek statüsüne alınmalıdır.	5
159.	➢ Rehberlerin uzmanlık statüsüne göre istihdam edilmesi gerekir.	5
160.	➢ Rehberler, A ve B sınıfı şeklinde statüsüne göre istihdam edilmelidir.	2
161.	➢ Pratisyen rehber statüsü getirilmelidir.	2
162.	➢ Rehberliğin yerli ve yabancı diye ikiye ayrılması gerekir.	1
163.	❖ Çalışma ve güvence koşullarının yasada somut ve detaylı bir şekilde açıklanması gerekir.	24
164.	❖ Taban ücretin belirlenme yöntemi değiştirilmelidir.	24
165.	➢ Taban ücretin altında rehber çalıştırılmamalıdır.	12
166.	➢ Taban ücret, rehberin kıdemine göre belirlenmelidir.	5
167.	➢ Uzun vadeli çözümler üretilmelidir.	2
168.	➢ Taban ücret, turların içeriğine göre belirlenmelidir.	1
169.	➢ Taban ücret, eğitim mezuniyetine göre belirlenmelidir.	1
170.	➢ Taban ücret, rehber-acente ekonomik bütçesine göre belirlenmelidir.	1

Tablo 3. İstihdam Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

171.	➤ Taban ücretin kaldırılması gerekir.	1
172.	➤ Taban ücretin üzerine çıkılmaması gerekir.	1
173.	❖ SGK sistemine geçilmelidir.	22
174.	❖ Rehberlerin nerelerde (kurum, kuruluş, işletme) çalışabileceği ile ilgili açık bir liste olmalıdır.	17
175.	❖ Teknolojiye uyarlanan yeni iş imkânlarının yaratılması gerekir.	15
176.	➤ Rehberlerin sanal turlarda görev alması gerekir.	7
177.	➤ Mesleğin teknoloji ile nasıl sürdürülebileceği belirlenmelidir.	5
178.	➤ Mesleğin teknoloji karşısında yok olmaması sağlanmalıdır.	1
179.	➤ Mesleğin çağın teknolojilerine hızlıca uyarlanması lazım.	1
180.	➤ Teknoloji destekli iş olanakları imkânı yaratılmalıdır.	1
181.	❖ Meslek, kamu niteliği kazanmalıdır.	14
182.	➤ Rehber, müzelere atanabilmelidir.	2
183.	➤ Rehber, camilere atanabilmelidir.	1
184.	➤ Turist rehberliği bölümlerine bir rehber istihdam edilebilir.	1
185.	➤ Rehber, kiliselere atanabilmelidir.	1
186.	➤ Rehber, ören yerlerine atanabilmelidir.	1
187.	➤ Rehber, kervansaraylarda çalışabilmelidir.	1
188.	➤ Rehber, belediyelere atanabilmelidir.	1
189.	➤ Kamuya geçiş için rehberin kıdemi (en az 5, 10 vb. yıl) esas alınmalıdır.	1
190.	➤ Kamuya geçiş için rehberlerin yüksek lisanstan (turist rehberliği alanında) mezuniyeti esas alınmalıdır.	1
191.	➤ Kamuya geçiş için rehberin uzmanlık (gastronomi vb.) almış olması gerekir.	1
192.	➤ Kamuya geçiş için KPSS esas alınmamalıdır.	1
193.	➤ Rehber, öğrenci gezileri için Millî Eğitim Bakanlığı'na atanabilmelidir.	1
194.	➤ Rehber, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda (il müdürlükleri, turist büroları vb.) istihdam edilmelidir.	1
195.	❖ Rehberlerin acenteye bağlılığının kaldırılması gerekir (Bireysel şirket açma, diğer işletmelere bağlı çalışma vb.).	12
196.	❖ Rehberler vergiye tabi tutulmalıdır.	6
197.	❖ Trend olan alternatif turizm çeşitlerine yönelmek gerekir.	6
198.	➤ Rehberler, deniz turizmine yönlendirilmelidir.	3
199.	➤ Rehberler, spor turizmine yönlendirilmelidir.	1
200.	➤ Rehberler, ekoturizme yönlendirilmelidir.	1
201.	➤ Rehberler, sağlık turizmine yönlendirilmelidir.	1
202.	❖ Rehberlerin istihdamında görev yapacağı konumun/adresin belirlenmesi gerekir.	4
203.	➤ Rehberler sadece şehir girişinde gruba dâhil olmalıdır.	3
204.	➤ Rehberler, ikamet ettiği yerde rehberlik yapmalıdır.	1
205.	❖ Rehberlerin yanında apranti çalıştırma zorunluluğu olmalıdır.	4
206.	❖ Rehberlere yeşil pasaport hakkı tanınmalıdır.	4
207.	❖ Ekonomik ve sosyal güvence için acente-rehber işlemleri dijital uygulamalara aktarılmalıdır.	3
208.	❖ Hanutun yasaklanması gerekir.	3
209.	❖ Meslekte, kadınlara uygun çalışma koşulları getirilmelidir.	2
210.	❖ Çalışma koşullarının rehberin yaşam standardını yükseltmesi gerekir.	1
211.	❖ Rehberin gezdireceği grup kişi sayısı az olmalıdır.	1
212.	❖ Rehberliğe başlamak için yaş sınırı olmalıdır.	1
213.	❖ Çalışma saatlerinin iyileştirilmesi gerekir.	1
B.2. DENETİMİN İŞLEYİŞİNİN VE HUKUKİ YAPTIRIMLARIN GÜÇLENDİRİLMESİ		143
214.	❖ Denetimler daha sık ve düzenli yapılmalıdır.	40
215.	❖ Belgesiz rehberliğin denetimi daha profesyonelce olmalıdır.	38
216.	❖ Taban ücretin altında çalışan rehberler denetlenmelidir.	13
217.	❖ Yasadışı eylemlerin cezası artırılmalıdır.	11
218.	❖ Acente-rehber işlemleri (taban ücret ödemesi güvence vb.) denetlenmelidir.	10
219.	❖ Kaçak turların önlenmesi gerekir.	9
220.	❖ Etik kurallara uymayan rehberin denetlenmesi gerekir.	4
221.	❖ Denetçinin denetimi yapılmalıdır.	3
222.	❖ Belgesiz rehberlik konusunda acenteler denetlenmelidir.	2
223.	❖ Denetimler, belgeli rehberleri zorlamamalıdır.	2
224.	❖ Çalışma kartı denetimleri T.C. no ile dijital uygulamalarla yapılmalıdır.	2
225.	❖ Rehberin çalışma kartındaki dilde rehberlik yapıp yapmadığı denetlenmelidir.	2
226.	❖ Esnaf denetlenmelidir.	1
227.	❖ Mesleğin denetimini bağımsız bir kuruluş yapmalıdır (Denetçilerin rehber olmamaları gerekir).	1
228.	❖ Denetimler için hem resmi hem de sivil personel görevlendirilmelidir.	1
229.	❖ Denetimler, turistin görmeyeceği uygun yerde ve zamanda yapılmalıdır.	1
230.	❖ Rehber sayısının kontrol altına alınması gerekir (denetlenmelidir).	1
231.	❖ Rehberin gelişimine yönelik denetimin olması gerekir.	1
232.	❖ Rehberin uzmanlığının denetlenmesi gerekir.	1

Tablo 3. İstihdam Şartları Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

B.3. MESLEKTE TEKNOLOJİNİ KULLANIMI		52
233.	❖ Rehberlerin, çevrimiçi seyahat platformlarda yer alıp aktif olmaları gerekir.	10
234.	❖ Mesleğin her aşamasında dijital dönüşüm gereklidir.	10
235.	❖ Rehberlerin aktif olarak teknolojiyi kullanması gerekmektedir.	9
236.	❖ Rehberlerin kişisel web sayfası olmalıdır.	3
237.	❖ Rehberlere güncel teknoloji eğitimi verilmelidir.	3
238.	❖ Rehber-acente arasındaki işlemler dijital olmalıdır.	3
239.	❖ Rehberliğin, aynı anda yüz yüze ve çevrimiçi (hibrit) yapılması imkânı olmalıdır.	2
240.	❖ Rehberliğin, sadece çevrimiçi olarak yapılması imkânı olmalıdır.	2
241.	❖ Rehberin, sosyal medyayı mesleki amaçla kullanması gerekir.	2
242.	❖ Çalışma kartı denetimleri, T.C. numarası ile dijital uygulamalarla yapılmalıdır.	2
243.	❖ Tur öncesinde artırılmış gerçeklik uygulamaları kullanılmalıdır.	1
244.	❖ Teknoloji, fiziki çalışmanın mümkün olmadığı zamanda etkin kullanılmalıdır.	1
245.	❖ Rehberin, bireysel olarak turiste ulaşması için teknolojiyi kullanması gerekir.	1
246.	❖ Rehberlere özel canlı yayın cep uygulaması geliştirilmelidir.	1
247.	❖ Sanal turların rehber eşliğinde yapılması zorunluluğu getirilmelidir.	1
248.	❖ Meslekte yapay zekâ teknolojileri kullanılmalıdır.	1
B.4. UZMANLAŞMA İLE İLGİLİ SRANDARTLARIN GÜNCELLENMESİ		40
249.	❖ Uzmanlık alanlarının güncel turizm hareketlerine paralel belirlenmesi gerekir.	14
250.	❖ Uzmanlık, sadece üniversite eğitimi ile verilmelidir.	12
251.	➤ Uzmanlık, tezli yüksek lisans bünyesinde alınmalıdır.	6
252.	➤ Uzmanlık, lisans eğitimi sürecinde alınmalıdır.	2
253.	➤ Uzmanlık, üniversitelerde bölüm derslerinden bağımsız eğitim programları ile verilmelidir.	2
254.	➤ Uzmanlık alanları, üniversite eğitimi sürecinde seçmeli ders olarak okutulmalıdır.	2
255.	❖ Uzmanlaşma yöntemi standart hale getirilmelidir.	6
256.	❖ Uzmanlaşma, coğrafik alana göre olmalıdır (Bölge uzmanı şeklinde).	5
257.	❖ Uzmanlık eğitiminde alanında uzman ve deneyimli rehberlerden yararlanmalıdır.	1
258.	❖ Uzmanlık alanları, bölgeye özgü turizm çeşitliliği dikkate alınarak belirlenmelidir.	1
259.	❖ Uzmanlık alanı için de uygulama gezileri şart koşulmalıdır.	1
B.5. REHBERLERİN SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI		32
260.	❖ Hizmet içi ücretsiz eğitim seminerleri olmalıdır.	13
261.	❖ Uzmanlık alanlarına yönelik çevrimiçi eğitimler olmalı.	9
262.	❖ Rehberler birkaç yılda bir sınava tabi tutulmalıdır.	6
263.	❖ Rehberlere güncel teknoloji eğitimi verilmelidir.	3
264.	❖ Ruhsatname 5 yılda bir yenilenmelidir.	1

K.S.: Kodlama sayısı

Mesleki İmaj Geliştirme Standartlarının Güncellenmesi

Katılımcılara göre mesleki imajı geliştirmeye yönelik standartlar; mesleğin saygınlığını ve etki alanlarını güçlendirme yoluyla, itibar ve gelişmişlik açısından daha ileri bir seviyeye ve hak ettiği konuma ulaşmasını sağlayan standartlar olmalıdır. Bu doğrultuda katılımcılar; mesleğe kabul koşullarına (eğitim, yabancı dil vb.), rehber haklarının korunmasına dair yaptırımlara (güvence, denetim vb.) ve mesleğin süreklilik statüsüne ilişkin kurum/kuruluşların sorumluluklarının, rehberlerin niteliğinin ve mesuliyetlerinin, acentelerin tutum ve davranışlarının özellikle topluma, rehber adaylarına ve turiste güven vermesi ve olumlu intiba bırakması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılara göre mesleki imajın geliştirilmesi için etkili ilişkiler ve işbirliği ağı oluşturma (s=105), meslek yasasında rehberin haklarının korunması (s=91), mesleğin profesyonelce tanıtımı (s=71), meslek standartlarının şeffaflığı (s=25) ve destinasyon algısının iyileştirilmesi (s=19) ilgili standartların güncellenmesi gerekir. Katılımcılar, etkili ilişkiler ve işbirliği ağı oluşturmaya yönelik; üniversite-paydaşlar (s=35), acente-rehber (s=33), TUREB-odalar-rehber (s=28) ve rehber-rehber (s=9) arasındaki ilişkilerin ve işbirliğin güçlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Üniversite-paydaş işbirliği ve ilişkilerine yönelik katılımcılar, akademik personelin turist rehberliğinin gelişimine yönelik yaptıkları bilimsel araştırmaların kapsamının genişletilmesi (s=21) ve turist rehberliği bilim kurulunu oluşturmaları (s=14) gerektiğini vurgulamışlardır. Bilimsel araştırmalara yönelik katılımcıların en çok vurguladıkları düzenleme, “Mesleğin gerçek ve güncel yönleri teoriye dökülmelidir (s=8)”

şeklinde olmuştur. Acente-rehber ilişkilerinin iyileştirilmesine yönelik katılımcılar, acentelerin rehberlere olumsuz tutumlarının giderilmesi, acente-rehber işlemlerinin açıklığa kavuşturulması vb. hususları dile getirmişlerdir. Katılımcılara göre seyahat acentelerinin; bağlı oldukları yasalar, rehberlere yönelik etik davranış, meslek yasası, istihdam-sosyal-ekonomik güvence ve çalışma koşulları gibi hususlara özen göstermeleri gerekmektedir. Bu bağlamda katılımcıların en çok üzerinde durduğu düzenleme, “Acentelerin rehberlere olumsuz tutumları giderilmelidir (ucuza rehber, sorumluluğunun dışında görev verme vb.) (s=16)” şeklindedir. Diğer açıdan katılımcılara göre TUREB-odalar-rehber arasındaki ilişkilerin güncellenmesine yönelik “Rehber odalarının hizmetleri standartlaştırılmalıdır (s=7)” düzenlemesini daha çok vurgulamışlardır. Katılımcılar, rehberler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi için ise öncelikle “turist rehberliği sendikasının kurulması (s=4)” gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, mesleğin imajının daha da iyileştirilmesinin yollarından biri de meslek yasasının güncellenmesidir. Katılımcılara göre “Yasanın rehberin haklarını daha iyi koruması gerekir (s=41)”. Mesleğin profesyonelce tanıtımı ile ilgili katılımcılar; tanıtım faaliyetlerinin içeriğin ve yönteminin daha etkin bir şekilde güncellenmesi gerektiğini önermişlerdir. Katılımcılara göre mesleğin profesyonelce tanıtımının temel anahtarları; üniversiteler, acenteler, TUREB ve rehberlerdir. Katılımcılar toplumun; öncelikle turizm (seyahat ve tatil kültürü, turlar vb.) ve çevre (tarihi ve doğal alanların korunması vb.) konularında bilinçlendirilmesi ve özendirilmesi, daha sonra mesleği daha iyi tanınması ve mesleğe yönelik olumsuz bakış açılarının giderilmesi için bilgi düzeylerinin artırılarak aydınlatılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bununla ilgili katılımcılara göre en önce “Mesleğin tanıtımı derinleştirilmeli ve hedef kitle çerçevesi genişletilmelidir (Halka, işletmelere, kurum, kuruluşlar, esnaflar vb.) (s=26)”. Diğer açıdan katılımcılara göre meslek standartlarının şeffaflığı ile ilgili en öncelikli düzenleme “Standartların, güncel gelişmelere uyumlu olmasıdır (s=9)”. Katılımcıların imaj ile ilgili önerdikleri diğer husus destinasyon algısının iyileştirilmesine yönelik düzenlemelerdir. Katılımcılara göre bu hususla ilgili en önce “Her şey dâhil sistemin kaldırılması (s=3)” gerekir (bkz. Tablo 4).

Tablo 4. Mesleki İmaj Geliştirme Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli)

C – MESLEKİ İMAJ GELİŞTİRME STANDARTLARININ GÜNCELLENMESİ		K.S.
		311
Sr.	Düzenleme	
C.1. ETKİLİ İLİŞKİLER VE İŞBİRLİĞİ AĞININ OLUŞTURULMASI		105
265.	❖ Üniversite-paydaş ilişkilerinin geliştirilmesi gerekir.	35
266.	➤ Bilimsel araştırmaların kapsamı genişletilmelidir.	21
267.	✓ Mesleğin gerçek ve güncel yönleri teoriğe dökülmelidir.	8
268.	✓ Rehberliğin gelişimine yönelik araştırmalar (İş olanakları vb.) yapılmalıdır.	4
269.	✓ Mesleğe yönelik olumsuz imajın nedenleri araştırılmalıdır.	1
270.	✓ Mesleğin sorunlarına çözüm bulma odaklı araştırmaların yapılması gerekir.	1
271.	✓ Araştırma sonuçları paydaşlar ile paylaşılmalıdır.	1
272.	✓ Araştırmaların toplumun ve işletmelerin anlayacağı dilden yazılması gerekir.	1
273.	✓ Kamu istihdamı için akademik çalışmalar yapılmalıdır.	1
274.	✓ Meslekte teknolojinin nasıl kullanılacağı araştırılmalıdır.	1
275.	✓ Mesleğin insan hayatına kazandırdıkları üzerine araştırmaların yapılması gerekir.	1
276.	✓ Yapılan bilimsel araştırma sonuçları eylem planına alınmalıdır.	1
277.	✓ Yasada meslek ile ilgili eksik hususların araştırılması gerekir.	1
278.	➤ Turist rehberliği bilim kurulunun oluşturulması gerekir.	14
279.	❖ Acente-rehber ilişkilerinin iyileştirilmesi gerekir.	33
280.	➤ Acentelerin rehberlere olumsuz tutumları giderilmelidir (ucuza rehber, sorumluluğunun dışında görev verme vb.).	16
281.	➤ Acenteler rehberlere yönelik iş akışını ve tanımını değiştirmelidir.	5
282.	➤ TUREB-TURSAB iletişimi iyi olmalıdır.	4
283.	➤ Acentelerin niteliklerinin artması gerekir.	3
284.	➤ Acentelerin ve rehberlerin beklentileri bütünleştirilmelidir.	2

Tablo 4. Mesleki İmaj Geliştirme Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

285.	➤ Acenteler rehber malzemelerini tedarik etmelidir (Headset).	1
286.	➤ Meslek yasası ile acentecilik yasası birbirine uyumlu olmalıdır.	1
287.	➤ Rehberin acenteyi mağdur etmemesi gerekir.	1
288.	❖ TUREB-odalar-rehber ilişkilerinin iyileştirilmesi gerekir.	28
289.	➤ Rehber odalarının hizmetleri standartlaştırılmalıdır.	7
290.	➤ Oda sayısı azaltılmalıdır.	6
291.	➤ TUREB'in liyakatle ilgili güven vermesi gerekir.	6
292.	➤ TUREB'in sadece mesleğin icrasına yönelik yürütücülük yapması gerekir (mesleğe kabul ile ilgili işleri yürütmemelidir).	5
293.	➤ TUREB'in varlık nedeni güçlendirilmelidir.	4
294.	❖ Rehber-rehber ilişkilerinin iyileştirilmesi gerekir.	9
295.	➤ Turist rehberliği sendikası kurulmalıdır.	4
296.	➤ Rehberler arasında fiyat birliği olmalıdır.	2
297.	➤ Kıdemli olanların tecrübelerini yeni mesleğe başlayanlar ile paylaşması gerekir.	1
298.	➤ Rehberlerin kendi aralarındaki çatışmaların giderilmesi gerekir.	1
299.	➤ Rehberler, birlikte hareket ederek herkes için en doğru olanı tercih etmelidirler.	1
C.2. MESLEK YASASININ REHBER HAKLARINI KORUMA DOĞRULTUSUNDA GÜNCELLENMESİ		91
300.	❖ Yasanın rehberin haklarını daha iyi koruması gerekir.	41
301.	❖ Meslek yasası daha detaylı ve kapsamlı olmalıdır.	29
302.	❖ Mesleğin yasa ile ek iş statüsünden çıkarılması gerekir.	11
303.	❖ Yasanın yenilenip uzun vadeli değişmemesi gerekir.	3
304.	❖ Yasa, tüm tarafların ortak kararı ile belirlenmelidir.	2
305.	❖ Meslekle ilgili konuların (yasa vb.) sürekli değişmemesi gerekir.	1
306.	❖ Yasada üniversitede hangi zorunlu derslerin okutulması gerektiği belirtilmelidir.	1
307.	❖ Yasada rehberlerin gelişimi ile ilgili hükümler bulunmalıdır.	1
308.	❖ Yasada meslekte teknoloji kullanımı ile ilgili hükümler bulunmalıdır.	1
309.	❖ Yasada çalışma koşulları ile ilgili hükümler bulunmalıdır.	1
C.3. MESLEĞİN PROFESYONELCE TANITILMASI		71
310.	❖ Mesleğin tanıtımı derinleştirilmeli ve hedef kitle çerçevesi genişletilmelidir (Halka, işletmelere, kurum, kuruluşlar, esnaflar vb.).	26
311.	❖ Rehberli turların turist kazanımları anlatılmalıdır (rehber-tur-turizm bilinci).	12
312.	❖ Mesleğin tanıtımı somut yapılmalıdır (Deneyimli rehberlerin turlarda görev alması vb.).	10
313.	❖ Tanıtım, örgün eğitimde ilkokuldan itibaren yapılmalıdır.	6
314.	❖ Tanıtım faaliyetleri ciddi ve özenerek yapılmalıdır.	5
315.	❖ Farklı ülkelerde meslek tanıtılmalıdır.	2
316.	❖ Meslek tanıtımı ile destinasyon tanıtımı eş zamanlı olmalıdır (rehberlerin destinasyonu tanıtması vb.).	2
317.	❖ Mesleğin sürekli bir meslek olduğu vurgulanarak tanıtılmalıdır.	2
318.	❖ Rehberin, turizmin önemli paydaşlarından biri olduğunun imajı oluşturulmalıdır.	1
319.	❖ Rehberlerin anı kitabı yazması ve yayınlaması gerekir.	1
320.	❖ TUREB, mesleği tanıtıcı faaliyet konularını genişletmelidir.	1
321.	❖ Yaygın eğitimle meslek tanıtılmalıdır.	1
322.	❖ Mesleğin tanıtımı ile ilgili tüm paydaşlarca faaliyet yapılmalıdır.	1
323.	❖ Meslek, saygınlığına yönelik farkındalık yaratarak tanıtılmalıdır.	1
C.4. MESLEK STANDARTLARININ ŞEFFAFLIĞININ SAĞLANMASI		25
324.	❖ Standartlar, güncel gelişmelere uyumlu olmalıdır.	9
325.	❖ Mesleğin tüm boyutlarına yönelik standartlar oturursa saygınlık artar.	3
326.	❖ Rehberlerin mesleğini nitelikli yapmasını sağlayacak standartlar getirilmelidir.	3
327.	❖ Meslek standartlarının değişimi, sadece bir tarafın kararıyla olmamalıdır.	2
328.	❖ Mesleğin standartları özüne ve ihtiyacına göre güncellenmelidir.	2
329.	❖ Her yönüyle meslek standartları arasında çelişki olmamalıdır.	1
330.	❖ Standartlar, sağlam temeller üzerine olmalıdır (dayanağı olmalıdır).	1
331.	❖ Mesleğin standartları ülke plan-politikaları doğrultusunda güncellenmelidir.	1
332.	❖ Mesleğin standartları, uluslararası olmalıdır.	1
333.	❖ Mesleğin her standardına yönüne güvenin artırılması gerekir.	1
334.	❖ Mesleği koruyacak standartların getirilmesi gerekir.	1
C.5. DESTİNASYON ALGISININ İYİLEŞTİRİLMESİ		19
335.	❖ Her şey dâhil sistem kaldırılmalıdır.	3
336.	❖ Destinasyon tanıtımında rehberlere rol verilmelidir.	2
337.	❖ Türkiye'nin kültür turizminin başkenti olduğu imajı yaratılmalıdır.	2
338.	❖ Destinasyon imajı daha iyi hale getirilmelidir.	2
339.	❖ Destinasyon tanıtımının etkin ve çağa uygun yapılması gerekir.	1
340.	❖ Tarihi ve turistik yerlerde çevre temizliğine önem verildiği imajı geliştirilmelidir.	1
341.	❖ Şehirlerin markalaşması sağlanmalıdır.	1
342.	❖ Turizm merkezlerinin güvenliği artırılmalıdır.	1
343.	❖ Turizm değerlerinin korunması gerekir.	1
344.	❖ Turizm politikalarının gözden geçirilmesi gerekir.	1

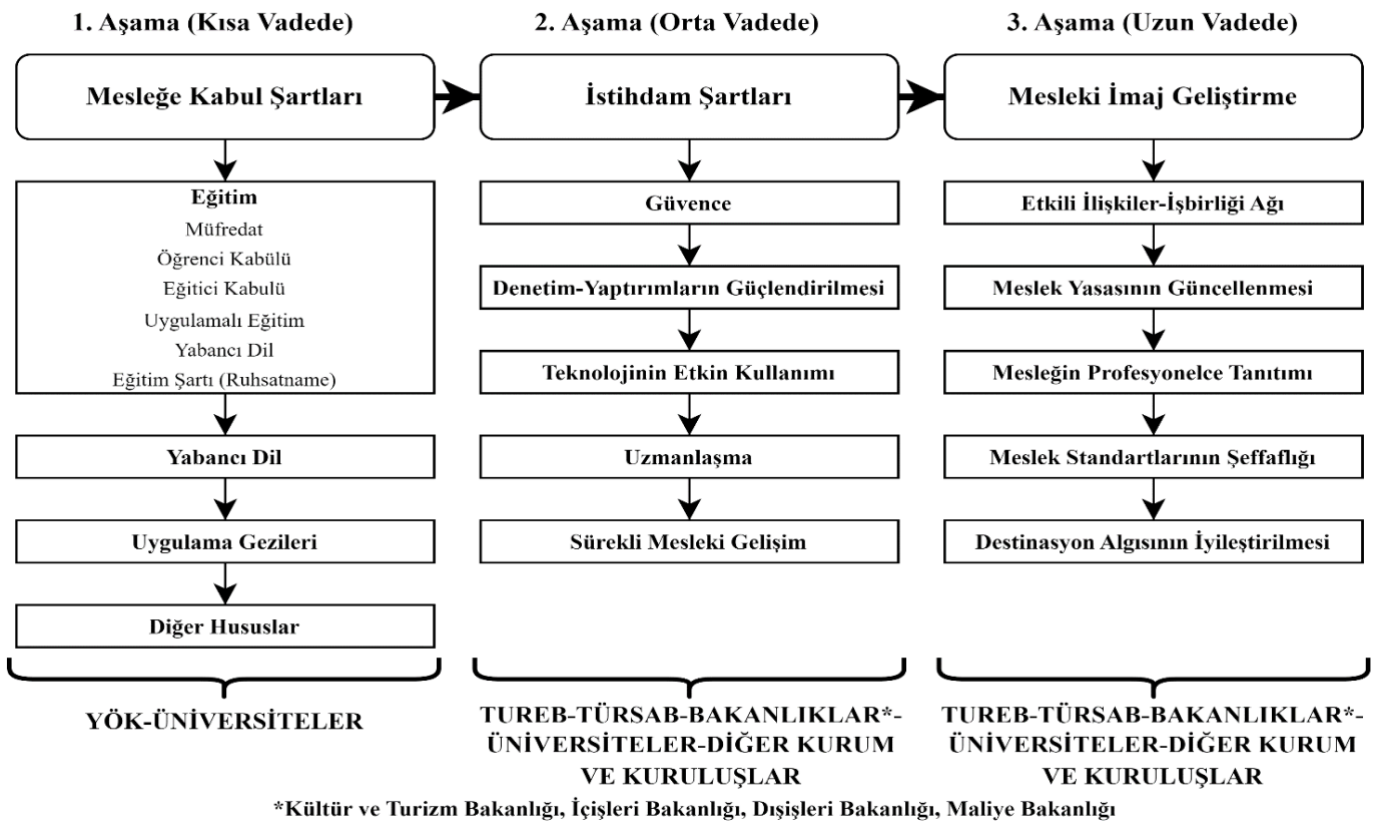
Tablo 4. Mesleki İmaj Geliştirme Standartlarının Güncellenmesi (Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli) (devamı)

345.	❖ Şehirlerin altyapıları - park sorunu giderilmelidir.	1
346.	❖ Arkeolojik değerlere yönelik destinasyon tanıtılmalıdır.	1
347.	❖ Mesleğin ayakta durması için ülke tanıtımı iyi yapılmalıdır.	1
348.	❖ Ülke tanıtımı için sosyal medya aktif kullanılmalıdır.	1

K.S.: Kodlama sayısı

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, paydaşların bakış açısıyla turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için gerekli olan öncelikli düzenlemeler belirlenmiştir. Bulgular, turist rehberliğinin gelişimini hızlandırmak için gerekli olan öncelikli düzenlemelerin belirli bir planlama dâhilinde bağlamsal içeriğe göre birbirini tamamlar şekilde yapılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bu planlamada gerekli olan öncelikli düzenlemelerin işlem sırası oldukça önemlidir. Bu sıralama, eğitim standartlarının güncellenmesi ile başlayıp destinasyon algısının iyileştirilmesi ile son bulmaktadır.

Şekil 3. Turist Rehberliğinin Gelişimini Hızlandıracak Öncelikli Düzenlemeleri Planlama Modeli

Katılımcılara göre öncelikli düzenlemelere ilişkin planlama, üç aşamalı olmalıdır. Birinci aşamada, mesleğe kabul şartlarına yönelik standartlar güncellenmelidir. Bu aşamada öncelikle eğitim, daha sonra ise sırasıyla yabancı dil, uygulama gezileri ve diğer hususlar kategorilerinde güncelleme yapılmalıdır. İkinci aşamada, istihdam şartlarına ilişkin standartların yenilenmesi gerekmektedir. Bu aşamada, öncelikle güvence daha sonra da sırasıyla denetimin işleyişi, yaptırımlar, teknolojinin meslekte kullanımı, uzmanlaşma ve rehberin sürekli mesleki gelişimi konularında iyileştirmeler yapılmalıdır. Üçüncü aşamada ise mesleki imajın geliştirilmesine dair standartların güncellenmesi gerekir. Bu aşamada, öncelikle etkili ilişkiler ve işbirliği ağı oluşturma daha sonra ise meslek yasasının güncellenmesi, mesleğin tanıtımının profesyonelce yapılması, meslek standartlarının şeffaflığı ve destinasyon algısının iyileştirilmesi ile ilgili düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (bkz. Şekil 3). Araştırmanın kategoriler

açısından bulguları, daha önce yapılan araştırmaların sonuçlarını destekler niteliktedir (bkz. Şekil 1). Dolayısıyla bu araştırmanın bulguları, daha önce yapılan araştırmaların bulgularını bütünleştiren ve düzenlemelerin önceliklerini belirleyen bir özelliğe sahiptir. Ayrıca bazı bulguların, daha önce yapılan araştırmaların bulgularından farklı olduğu görülmektedir. Örneğin “Üniversite bünyesinde Turist Rehberliği Akademisi kurulmalıdır” önerisi, daha önceki çalışmalarda rastlanmayan bir bulgudur. Örnek sayısı fazla olduğundan hepsi burada sıralanamamıştır. Alt temalar açısından ise mesleğe kabul şartlarından eğitim, istihdam şartlarından güvence ve mesleki imaj geliştirmeden etkili ilişkiler ve işbirliği ağının oluşturulması temaları, diğerlerinden daha öncelikli sırada yer almaktadır. Eğitim kategorisinin alt temalarından müfredatın ise diğerlerinden öncelikli olduğu görülmektedir.

Bulgular, meslekle ilgili tüm hususların köklü bir değişikliğe ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla söz konusu düzenlemelerin yapılabilmesi için birden çok kurum ve kuruluş (TUREB, YÖK, Üniversiteler, Bakanlık, TÜRSAB vb.) arasında etkili işbirliğinin yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu noktada, gelişim planlamasının sorumluluğu TUREB’e ait olmalıdır. Ayrıca öncelik sıralamasından hareketle söz konusu düzenlemelerin hangi vadede yapılacağı tahmin edilebilir. Buna göre mesleğe kabul koşullarına yönelik düzenlemeler kısa vadede, istihdam şartlarına yönelik düzenlemeler orta vadede ve meslek imajının geliştirilmesine yönelik düzenlemeler ise uzun vadede gerçekleştirilebilir. Bu düzenlemelerin uygulayıcıları olarak da mesleğe kabul koşullarının YÖK-Üniversiteler, istihdam şartlarının ve mesleki imaj geliştirmenin TUREB-TÜRSAB-Bakanlıklar-Üniversiteler-Diğer kurum ve kuruluşlar şeklinde sıralanabilir.

Bu araştırmanın, turist rehberliği literatürüne ve mesleğine farklı ve yeni bakış açıları kazandırması beklenmektedir. Bunun temel sebebi ise konunun ilk defa ele alınmasıdır. Diğer sebepleri ise araştırmanın, hem akademisyenlere hem de diğer paydaşlara mesleğin gelişimini hızlandıracak öncelikli düzenlemeler ve bu düzenlemelerin hayata geçirilmesini kolaylaştıracak bir gelişim planlamasının belirlenmesi açısından önemli bir yol haritası sunmasıdır. Ayrıca bu araştırmanın diğer özelliği; rehberlik mesleğinin geleceğinin nasıl şekillendirileceği ve bu süreçte paydaşların hangi rollere sahip olduklarına yönelik önemli bir farkındalık oluşturmasıdır. Özellikle gelişimi somut çıktılarla hızlandırmak için düzenlemelere ilişkin “araştır, önceliğine karar ver, çelişkiyi gider, yasalaştır, uygula ve kontrol et/denetle” stratejisi izlenebilir. Bu bağlamda, etkili bir planlama için özellikle TUREB ile rehber kökenli akademisyenler arasında sıkı bir işbirliğinin olması önerilmektedir.

Araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Bu kısıtlar şu şekilde sıralanabilir: Örneklemin sadece rehberler, acente yetkilileri, rehber kökenli akademisyenler ve öğrencilerden oluşması; paydaşlar, ülkesel-bölgesel rehberler, eğitim düzeyine göre ruhsatname alanlar arasında karşılaştırma yapılmaması; nitel araştırma yöntemlerinden sadece nitel form ve görüşmenin kullanılması; örnek sayısının az olması. Gelecekte farklı yöntemlerle konunun ele alınacağı araştırmalar yapılırsa, söz konusu gelişim planlamasının eksik yönleri tespit edilebilir. Dolayısıyla daha güçlü bir planlama ortaya çıkabilir. Bunun için önerilen gelişim modelinden hareketle, geleceğe yönelik bazı yeni araştırma konuları şu şekilde önerilebilir:

- Mesleğe kabul şartlarının istihdam şartları üzerindeki etkisinin incelenmesi,
- Mesleğe kabul şartlarının meslek imajına etkisinin incelenmesi,
- İstihdam şartlarının meslek imajı üzerindeki etkisinin incelenmesi,
- Her bir düzenleme kategorisinin ayrı ayrı incelenmesi (örneğin sadece mesleğe kabul koşulları),
- Hangi düzenlemelerin eş zamanlı yapılacağına tespit edilmesi,

- Önerilen düzenlemelerin uygulanabilirlik derecelerinin saptanması,
- Öncelikli düzenlemelere ilişkin paydaşlar arasında karşılaştırmanın yapılması,
- Diğer paydaşların araştırmaya dâhil edilerek daha kapsamlı bir modelin ortaya çıkarılması,
- Düzenlemeler dikkate alınarak “Turist Rehberliği Gelişimi” ölçeğinin geliştirilmesi ve daha fazla örneğe ulaşılması, mümkünse TUREB’in tüm rehberlerden zorunlu cevap almasının sağlanması,
- Konuyla ilgili yapılacak araştırmalarda gözlem ve odak grup yöntemlerinin kullanılması,
- Ülkesel ve bölgesel rehberler arasında karşılaştırma yapılması,
- Eğitim düzeyine göre ruhsatname alanlar arasında karşılaştırma yapılması,
- Paydaşlara düzenlemelerin hangi vadede yapılacağı sorulması,
- Paydaşlara hangi kurumların hangi düzenlemeleri uygulamaları gerektiğinin sorulması.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Aire, R. (2019). *The Role of a Tour Guide in Tourism Experiences The Case of A DMC in Bergen, Norway* (Master dissertation). University of Algarve.
- Akgül, O., & Köroğlu, A. (2020). Turist rehberlerinde kişisel markalaşma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(31), 4350-4375.
- Aktaş, A.C. (2020). *Turist Rehberlerinin Yorumlayıcı Rolünün Turist Destinasyon Sadakati Üzerine Etkisi: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Örneği* (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi
- Alexiou, M-V. (2018). Modeling guided tour participants’ experiences. *International Journal Of Culture, Tourism And Hospitality Research*, 12(3), 257-276.
- Ap, J., & Wong, K.K. (2001). Case study on tour guiding: Professionalism, issues, and problems. *Tourism Management*, 22(5), 551-563.
- Arslan, A., & Şimşek, G. (2018). Kadın turist rehberlerinin yaşadıkları mesleki sorunlar: Aydın turist rehberleri örneği. *Journal of Travel and Tourism Research*, (13), 23-49.
- Arslan, A., & Tanrisevdi, A. (2022). Turist rehberlerinin mesleki performansının turistlerin memnuniyetine etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 29(2), 237-257.
- Aslan, Z., & Çokal, Z. (2016). Profesyonel turist rehberinin kültürel değerlere katkısına ilişkin turist algılamaları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(1), 53-69.
- Atay, L., Güvenç, A., & Bozdoğan, S. (2022). Turist rehberliği programlarındaki öğretim elemanlarına ve öğretim planlarına yönelik bir değerlendirme. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 1-26.

- Bahar, M., & Cansu, E. (2020). Turist rehberliği saha denetlemelerinde karşılaşılan uygunsuzlukların önceliklerinin Pareto analizi ile belirlenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi*, 3(2), 90-100.
- Baktaş, İ. (2019). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Hizmet Verme Yetkinliğinin Ziyaretçi Memnuniyeti ve Geleceğe Yönelik Ziyaretçi Davranışı Üzerine Etkisi: Kapadokya Örneği* (Yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Başoda, A., & Varol, F. (2022). Deneyimsel turist rehberliği: Kavramsal bir çerçeve ve model önerisi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(4), 1716-1738.
- Başoda, A., Aylan, S., Kılıçhan, R., & Acar, Y. (2018). Gastronomi uzmanlığı, turları ve rehberliği: Kavramsal bir çerçeve. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 1809-1926.
- Baytok, A., Boyraz, M., & Kabakulak, A. (2019). Turizm/turist rehberliği bölümü akademisyenlerinin profili: Türkiye üniversiteleri örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(68), 1038-1049.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8-14.
- Bilgili, B. (2021). Turist rehberlerinin turizmde dijital dönüşüme yönelik tutumları üzerinde mesleki kaygılarının etkisi. *International Journal of Commerce, Industry and Entrepreneurship Studies*, 1(2), 15-31.
- Braun, V., Clarke, V., Boulton, E., Davey, L., & McEvoy, C. (2021). The online survey as a qualitative research tool. *International Journal of Social Research Methodology*, 24(6), 641-654.
- Çakmak, T.F. (2020). Turist rehberlerinin turist rehberliği alanında yayınlanan akademik çalışmalara karşı tutumu. *Turist Rehberliği Nitel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 52-65.
- Cansu, E., & Tanrıseven, C. (2020). Turist rehberlerinin yabancı dil eğitimleri üzerine bir araştırma. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 9(1), 26-44.
- Ceylan, U. & Padır, H. (2022). Turist rehberliği bölümü akademik personelinin eğitim profili: Devlet üniversiteleri üzerine bir araştırma. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(7), 842-857.
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20, 37-46.
- Çokal, Z., Yılmaz, F. D., & Büyükkuru, M. (2019). Türkiye’de lisans düzeyindeki turizm rehberliği bölümlerinin staj yönergelerinin mesleğe uyumunun incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(20), 202-218.
- Çokişler, N. (2021). Turist rehberliği mevzuatının tarihsel değişimi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 17-28.
- Çokişler, N. (2022a). An overview of tour-guide training literature in Turkey. *International Journal of Tour Guiding Research*, 3, 81-94.
- Çokişler, N. (2022b). Turist rehberliği bölümleri için önerilen müfredatlar: Bir içerik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 664-678.

- Çokişler, N. (2022c). Turizm rehberliği eğitiminde parçalanmış yapı sorunu: Öyküleyici alınyazın incelemesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 50, 398-410.
- Creswell, J.W., & Creswell, J.D. (2017). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Sage publications.
- Çulha, O., Hacıoğlu, G., & Kurt, G. (2009). Otel müşterilerinin e-şikâyetlerine yönelik bir içerik çözümlemesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 6(4), 42-49.
- Darj, E., Chalise, P., & Shakya, S. (2019). Barriers and facilitators to cervical cancer screening in Nepal: A qualitative study. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 20, 20-26.
- Demirdelen Alrawadieh, D. (2021). Kadın turist rehberlerinin karşılaştıkları sorunların belirlenmesine yönelik bir araştırma, *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 3(1), 1-15.
- Deniz, H. (2019). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Kültürel Mirasın Korunmasındaki Rolü: Türkiye'deki Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek lisans tezi). Batman Üniversitesi
- Doğancılı, O.S. & Karaçar, E. (2018). *Turizm Rehberliği Bölümünde Bulunan Akademisyenlerin Yök Akademik Profillerinin İncelenmesi*. İçinde Y. Çobanoğlu (Ed.), Sosyal, beşeri ve idari bilimler alanında akademik çalışmalar (Cilt I) (ss. 83-94). Gece Kitaplığı.
- Düzgün, E. (2021), Türkçe rehberlik önerisinin paydaşlar tarafından değerlendirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesi örneği. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 239-258.
- Elmusharaf, K. (2012). Qualitative Sampling Techniques. Training Course in Sexual and Reproductive Health Research Geneva. <https://www.gfmer.ch/SRH-Course-2012/research-methodology/pdf/Qualitative-sampling-techniques-Elmusharaf-2012.pdf>
- Ercan, F. (2022). Teknolojinin turist rehberliği üzerine etkilerini konu alan ulusal makalelerin meta-sentez tekniği ile incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 9(1), 137-155.
- Eser S., & Haşimoğlu N. (2020). Turist rehberliğinde dil seçimi ve nadir dillerin önemi. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 225-240.
- Eser, S., & Şahin, S. (2020). Turist rehberliği mesleğinde yaşanan güncel sorunlar üzerine bir inceleme. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1344-1355.
- Eser, S., Çakıcı, C.A., Babat, D., & Kızılırmak, İ. (2019). Turlarda teknoloji kullanımı: Turistler ve turist rehberleri gözüyle bir değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(41), 465-480.
- Forman, J. & Damschroder, L. (2008). *Qualitative Content Analysis*. In L. Jacoby & L. Siminoff (Eds.), *Empirical Methods For Bioethics: A Primer- Advances In Bioethics* (pp. 39-62). Elsevier
- Gajdošík, T., Maráková, V., & Kucerová, J. (2020). From mass tourists to smart tourists: A perspective article. *Tourism Review*, 0285.
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.

- Gratch, A. (2020). Tour guide performances: Four modes of framing tourist experience. *Text and Performance Quarterly*, 40(3), 268-288.
- Grieve, R., Woodley, J., Hunt, S. E., & McKay, A. (2021). Student fears of oral presentations and public speaking in higher education: a qualitative survey. *Journal of Further and Higher Education*, 45(9), 1281-1293.
- Güdü Demirbulat, Ö. (2022). Turist rehberlerinin sosyal medya platformlarını kullanımlarına ilişkin bir inceleme. In L. Altınay, O. M. Karatepe, & M. Tuna (Eds.), *Daha İyi Bir Dünya İçin Turizm* (Vol 2, pp. 1–17). USF M3 Publishing.
- Gündüz, İ., & Ayyıldız, T. (2020). Polonyalı ve Türk turist rehberlerinin iş bulma ve gelir seviyelerinin karşılaştırılması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 2214-2240.
- Gürge, M. (2018). *Turist Rehberlerinin Yaşam Kalitesinin Türkiye'de Rehberlik Mesleğinin Çalışma Koşulları Açısından Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Gürsoy, H., & Karaman, S. (2019). Profesyonel turist rehberlerinin kişisel gelişimi ve mesleki donanımı üzerine bir araştırma. *Turist Rehberliği Dergisi*, 2(2), 88-103.
- Hajihassaniasl, S., & Akçaci, T. (2022). İnovasyonun turizm sektörü üzerindeki etkisi: Panel veri analizi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 17(67), 735-753.
- Hsieh, H.F., & Shannon, S.E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.
- İlhan, Y., & Soybalı, H.H. (2018). Turist rehberlerinin mesleki sorunları üzerine bir araştırma. *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(1), 13-23.
- Kara, D., Kurt Yılmaz, B., & Güler, M. E. (2022). Turist rehberlerinin teknoloji kullanımına yönelik algıların belirlenmesi üzerine nitel bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 17(66), 517-537.
- Karacaoğlu, S., & Sert, A. N. (2018). Turist rehberlerinin mesleki sorunları üzerine bir araştırma: Kapadokya örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(3), 81-99.
- Karakaş, B. (2018). *Turist Rehberlerinin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerileri: İstanbul Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karamustafa, K., & Kılıçhan, B. (2019). Delphi yöntemi ile profesyonel turist rehberliği mesleğine ilişkin sorunların tespit edilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1348-1365.
- Kaya, A., & Ergüven, M.H. (2021). Turist rehberliğinde yıldız sınıflandırması. *Journal of Gastronomy, Hospitality, and Travel*, 4(2), 233-247.
- Koçak, B., & Kabakulak, A. (2018). Turist rehberlerinin meslekten beklentileri üzerine bir araştırma. *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(1), 24-30.
- Korkmaz, H., Gökdemir, S., Göç, A.C., & Demir, B. (2021). Turizm paydaşları gözünden turist rehberi meslek imajı: Çanakkale ili örneği. *Turist Rehberliği Dergisi*, 4(1), 33-47.
- Kozak, M. (2017). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*. Detay Yayıncılık

- Kürkçü, M. (2018). Rehber adayları gözünden turist rehberliği bölümleri ders programları ve uygulamalardaki yanlışlıklar. *Mediterranean Journal of Humanities*, 8(2), 437-449.
- Kurnaz, H. A., & Tanrısevdi, A. (2020). Turist Rehberlerinin Turistlerin Hediyelik Eşya Satın Alma Davranışlarına Etkisi: Marmaris ve Kapadokya Örnekleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 143-153.
- Manav, A., & Soybalı, H.H. (2020). Turist rehberi adaylarının uygulama gezilerinden beklentilerinin ve memnuniyet düzeylerinin araştırılması. *Turist Rehberliği Dergisi*, 3(1), 18-31.
- Mason, M. (2010). Sample size and saturation in PhD studies using qualitative interviews. *Forum: Qualitative Social Research*, 11(3), <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1428/3027>
- Mazan, İ., & Özdemir, Ş. (2020). Turistik çekiciliklerin markalaşmalarında turist rehberleri üzerine bir araştırma. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 3(1), 59-73.
- McKercher, B., Tolkach, D., Eka Mahadewi, N.M., & Ngurah Byomantara, D.G. (2021). Individual tourism systems. *Tourism Management*, 82, 104187.
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative Research: A Guide To Design and Implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Mossberg, L., Hanefors, M., & Hansen, A.H. (2018). *Guide Performance: Co-Created Experiences For Tourist Immersion*. In N. Prebensen, J. Chen, M. Uysal (Eds.), *Creating experience value in tourism* (pp.203-214), CABI, London.
- Nakip, M. (2013). *Pazarlamada Araştırma Teknikleri* (3.Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Narinoğlu, E. (2019). *Turist Rehberlerinin Türkiye'nin İmajı ve Pazarlamasındaki Etkileri: Yabancı Turistler Üzerine Bir Araştırma: Malezya Örneği* (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi.
- Ön Esen, F., & Gülmez, M. (2018). Turist rehberliği yurtiçi uygulama gezilerinin öğrenciler açısından önemi: akademisyenler ve turist rehberleri üzerine bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(2), 320-335.
- Özkan, B.İ. (2022). Van ilinde yaşayan profesyonel turist rehberlerinin meslek sorunları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 57, 1- 18
- Özsoy, A., & Tayfun, A. (2020). Profesyonel turist rehberlerinin kişilik özellikleri ile sundukları hizmet kalitesi arasındaki ilişki. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 1101-1116.
- Palinkas, L.A., Horwitz, S.M., Green, C.A., Wisdom, J.P., Duan, N., & Hoagwood, K. (2015). Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42(5), 533-544.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA:Sage
- Pelit, E., & Gökçe, F. (2019). Turist rehberliğinde istihdam alanları ile ilgili sorunlar. *Turist Rehberliği Dergisi*, 2(1), 1-9.
- Pelit, E., & Katırcıoğlu, E. (2018). Turist rehberliği mesleğinde taraflar açısından yaşanan sorunlar üzerine bir değerlendirme. *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(2), 74-94.

- Saatci, G., & Aksu, M. (2020). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin korona virüs algılarını metafor yolu ile tespit etmeye yönelik bir araştırma. *Journal of Awareness*, 5(4), 617-630.
- Şahin, B., Kaya, S., Cesur, S., Özkul, E., & Uca, S. (2021). Profesyonel turist rehberlerinin kaçak rehberlik faaliyetlerini algılamalarına yönelik bir araştırma. *TroyAcademy*, 6(1), 232-248.
- Sandaruwani, J., & Gnanapala, W. (2016). The role of tourist guides and their impacts on sustainable tourism development: A critique on Sri Lanka. Paper presented at the Tourism, Leisure and Global Change 3.
- Seeler, S., & Schanzel, H.A. (2019). From the fluidity of the experience economy to transformative experiences as a catalyst for positive change: The future of experiential travel. *Journal of Tourism Futures*, 5(2), 111-113.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlilik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research*. Sage publications.
- Sümbül, G., & Karaman, S. (2020). Yerel kültürlerin turist rehberleri tarafından aktarılması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 2657-2681.
- Suri, H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative Research Journal*, 11(2), 63-75
- Taşkın, G.A. (2021). Toplumun turist rehberliği algısı: Ekşi sözlük üzerine bir inceleme. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 48-60
- Taylor, S. J., Bogdan, R., & DeVault, M. (2015). *Introduction to Qualitative Research Methods: A Guidebook and Resource*. John Wiley & Sons.
- TDK (2022). “Gelişim” <https://sozluk.gov.tr/>
- Temizkan, R., & Timur, B. (2020). Türkiye’deki turist rehberliği eğitim modellerinin karşılaştırmalı bir analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3550-3569.
- Temizkan, S.P., & Ergün, B. (2020). Turist rehberliği öğretimi kalite ölçeği geliştirilmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3720-3739.
- TUREB (2022). “Rehber İstatistikleri” <https://www.tureb.org.tr/tr/RehberIstatistik/>
- Weiler, B., & Black, R. (2015). The changing face of the tour guide: One-way communicator to choreographer to cocreator of the tourist experience. *Tourism Recreation Research*, 40(3), 364-378.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2011). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (3. Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, B. I., & Güzel, Ö. (2019). Seyahat acentelerinin turist rehberi seçim kriterlerinin analitik hiyerarşi süreci (AHS) yöntemi ile değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(1), 69-81.
- Zători A. (2016). Experiential travel and guided tours: Following the latest consumption trends. In M. Kozak ve N. Kozak (Eds.), *Tourist Behaviour: An International Perspective* (pp. 115-123), CAB International, Boston and Wallingford

Zengin, B., & Atasoy, B. (2021). Turizm rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçevesi. *Alanya Akademik Bakış*, 5(1), 143-160.

Zengin, B., Eker, N., & Bayram, G. E. (2017). Turist rehberliği meslek kanununun profesyonel turist rehberlerince değerlendirilmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 142-156.

A Planning Model Proposal for Priority Arrangements to Accelerate the Development of Tourist Guidance in Turkey

Alaattin BAŞODA

Aksaray University, Faculty of Tourism, Aksaray/Türkiye

Serkan AYLAN

Selcuk University, Faculty of Tourism, Konya/Türkiye

Extended Abstract

One of the important stakeholders is tourist guides in the hospitality and tourism industry (Ap & Wong, 2001; Sandaruwani & Gnanapala, 2016). Guides are responsible for a variety of crucial tasks, such as shaping the tourist experience, reinforcing the connection with the location, and so on (Gratch, 2020; Mossberg et al., 2018). Therefore, tour guides have a considerable impact on the development of the tourism industry (Özsoy & Tayfun, 2020; Sümbül & Karaman, 2020). Despite this, it is clear that the guiding profession is poorly understood by both the tourism industry (Karacaoğlu & Sert, 2018; Karakaş, 2018) and society (Korkmaz et al., 2021; Taşkın, 2021) in Turkey. The most significant of problems, it may be argued, is the insufficient promotion of the profession and insufficient protection of guide rights. Additionally, Tourism Guidance Vocational Law (No. 6326), enacted in 2012, marked a significant milestone in the growth of tourist guiding in Turkey. This law facilitated the development of the tourist guidance in a variety of ways, from education to supervision (Çokişler, 2021). However, stakeholders believe that this law is inadequate to solve the profession's present difficulties because it does not adapt to contemporary advances (Özkan, 2022; Zengin et al., 2017). On the other side, it is probable that the solution proposals for the profession's challenges may pile up (Çakmak, 2020). In this circumstance, the question of which solution offers should be prioritized emerges. In this context, it is claimed that development planning should be done immediately on the strategic and priority solution to expedite the development of the profession rather than focusing on the difficulties. The development of the profession, on the other hand, can be defined as updating the profession's norms, conditions, and advancement to reflect contemporary changes and make them fit for the era. Although the profession's issues and solutions are examined in the appropriate literature, it has been found that the priority requirements that will expedite the profession's development are not emphasized. Based on this gap in the relevant literature, the goal of this research is to investigate the priority arrangements that will accelerate the development of tourist guidance in Turkey.

To achieve the research's goal, a basic qualitative research design was applied (Bengtsson, 2016). In the research, criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was preferred. Criterion sampling involves selecting situations that meet some predetermined importance criteria (Patton, 2002; Suri, 2011). In this context, stakeholders directly related to tourist guidance at the first level were selected. The strengths and disadvantages of data-gathering methods employed in qualitative research should be evaluated, according to Kozak (2017). For these reasons, it was determined that it was suitable to conduct qualitative data collection in this study using diverse methodologies and in two stages to obtaining more reliable data in keeping with the research's goal. The online qualitative form was utilized to collect data in the first step (Bengtsson, 2016; Braun et al., 2021). The prepared online form was delivered through the WhatsApp communication network to 97 guides, 47 agency managers, 37 academics, 6 associate degrees,

20 undergraduate, and 16 master students. Participants (n=223) were asked to complete thorough answers to the following three questions on the aforementioned form, as well as their demographic information (gender, age, occupation, title, length of employment), at a predetermined time.

- In what areas do you believe changes/innovations are needed to accelerate the development of tourist guidance in Turkey?
- What changes/innovations do you believe are required in these areas?
- Why do you believe these changes should be prioritized?

In the second stage, data were gathered from a total of 20 people, 5 from each of the guides, agency managers, academicians, and students, with the highest working year and age parameters are taken into account. The data were collected using a semi-structured individual online interview technique that asked the same questions to each participant. Thus, the number of samples reached 243. The data from the first and second data collection stages were merged and analyzed using the MAXQDA 2020 qualitative data analysis software.

As a result of the research, 1659 codes, 3 major, and 14 sub-themes on the priority arrangements proposed to accelerate the development of tourist guidance have emerged. The main themes were discovered to be admittance to the profession (n=860), employment conditions (n=488), and professional image growth (n=311). Results indicate that the participants underlined that the initial arrangements made to expedite the development of tourist guidance should be focused on the prerequisites of the entrance to the profession. The following are the priority arrangements offered by participants for the requirements of entry to the profession, in order of importance: Education (n=767), foreign language (n=45), practice trips (n=27), and other conditions (n=21). The main arrangements in the theme of the education requirement, according to the participants, should be in terms of vocational education in educational institutions (n=698) and education graduation (n=69) conditions required for licensing. Priority arrangements within the framework of vocational education, according to participants, must be directed at upgrading education curriculum (n=209), student entrance (n=149), trainer acceptance (n=144), applied education (n=109), and foreign language education (n=87) standards. Furthermore, the participants stated that "only diplomas acquired from universities should be valid (n=69)" in terms of the education required for the license. What university level is it applicable to? "Only guidance undergraduate graduates should gain a license (n=53)", according to the majority of participants. Others argued, "Only diplomas received from departments within the Faculty of Tourism should be valid (n=16)." Priority arrangements should be made for the tourist guide's employment conditions, according to the participants: Assurance (n=221), the operation of the inspection and sanctions (n=143), the use of technology in the profession (n=52), specialization (n=40), and the guide's continual development (n=32). Finally, according to the participants, to improve the professional image, creating effective relations and cooperation networks (n=105), protection of the guide's rights in the professional law (n=91), professional promotion of the profession (n=71), transparency occupational standards (n=25) and the improvement of destination perception (n=19) should be updated. According to the findings, the priority arrangements required to accelerate the development of tourist guidance should be developed in a way that complements each other based on the contextual content inside specific planning. The priority arrangements necessary in this planning must be implemented in the correct order. This rating begins with the updating of educational standards and finishes with the enhancement of the destination's perception.

The conclusions of this study have the feature of integrating previous study findings and establishing regulatory priorities. Education among the prerequisites of admittance to the profession, guarantee from employment circumstances, and establishing efficient relations and cooperation networks without developing a professional image takes precedence over the rest in terms of sub-themes. It is clear that the curriculum, one of the education category's sub-themes, takes precedence over the others. The findings show that all facets of the profession require radical transformation. This study is likely to add new and unusual viewpoints to the tourist guiding literature and profession. The primary reason for this is that the topic is being discussed for the first time. Other reasons include that the research provides an important roadmap for both academicians and other stakeholders in terms of priority rules that will accelerate the profession's development and a development plan that will facilitate the implementation of these regulations. Furthermore, another aspect of this research is to raise awareness about how the future of the guidance profession will be developed and the roles of stakeholders in this process.